

8.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τὴν 9/21 Δεκεμβρίου 1863.

Ἀφικόμενος χθὲς τὸ ἑσπέρας εἰς Λονδίον, μετὰ λύπης εἶδον ἐπιθεβαιουμένας τὰς εἰδήσεις, ἃς εἶχον μάθει διερχόμενος ἐκ Μασσαλίας καὶ Παρισίων περὶ τῆς συνομολογήσεως Συνθήκης μεταξὺ τῶν πέντε Μεγάλων Δυνάμεων ὡς πρὸς τὴν ἑνωσιν τῶν Ἰονίων Νήσων μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Ὁ Πληρεξούσιος τῆς Ἑλλάδος ἀντὶ νὰ προσκληθῇ ἵνα λάβῃ μέρος εἰς τὰς διαπραγματεύσεις, ἐκλήθη, φαίνεται, μόνον ἵνα δώσῃ τὴν συναίνεσίν του εἰς ἔργον τετελεσμένον ἤδη.

Ἡ Συνθήκη ὑπεγράφη τὴν 14 Νοεμβρίου ὑπὸ τῶν Πληρεξουσίων τῆς Αὐστρίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Ῥωσίας· ἀλλὰ τὸ ὁριστικὸν αὐτῆς ἐμπεριεχόμενον εἶχεν ἀποφασισθῇ ἀπὸ τῆς 3 Νοεμβρίου, καθὰ καταδεικνύει ὑπόμνημά τι, ὃπερ εἶδον περὶ τῆς κατ'ἐκείνην τὴν ἡμέραν γενομένης ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν συνδιασκέψεως.

Αἱ διατάξεις τῆς περὶ τῆς ὁ λόγος Συνθήκης ἐπιβεβαιουσι καὶ ὑπερβαίνουσι καὶ αὐτοὺς τοὺς μᾶλλον λυπηροὺς φάβους μας. Οὐ μόνον ἡ κατεδάφισις τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας καὶ τῶν ἀμέτων αὐτῆς παραρτημάτων συνομολογεῖται ὁκτῶς ἐν αὐτῇ ὡς ὅρος τῆς ἐνώσεως, ἀλλ' ἑτέρος τις ὅρος καθιστᾷ ἐπὶ μᾶλλον βαρυτέραν τὴν κατεδάφισιν ταύτην, ὀρίζεται δηλαδή, ὅτι αἱ Ἰόνιοι Νῆσοι ἀθέλουσιν ἀπολαύει τῶν πλεονεκτημάτων διηγενοῦς «οὐδετερότητος», καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδεμία ἐνοπλος δύναμις, ναυτικὴ ἢ τῆς ξηρᾶς, δύναται ποτε νὰ συγκεντρωθῇ ἢ νὰ σταθμεύῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ εἰς τὰ ὕδατα τῶν εἰρημένων Νήσων πέραν τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου ἀθροῦς πρὸς διατήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εἰσπράξεως τῶν εἰσδημάτων τοῦ Κράτους.* Ὅρεϊλῳ δὲ νὰ προτιθέσω, ἵνα μὴ ἐναπολειφθῇ ὑμῖν ἡ ἐλαχίστη ἀμφισβολία ὡς πρὸς τὴν ἑνοσίαν, ἣν τὰ συμβαλλόμενα μέρη ἀποδίδουν εἰς τὰς ἐκφράσεις των, ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὰ φρούρια, ἢ λέξις «κατεδαφισθῇ», démolies, ἀντικατέστησεν ἐν τῇ Συνθήκῃ τὴν λέξιν «ἀποτειχισθῇ», demantelées, καὶ τοῦτο κατ'ἐπίμονον τῆς Αὐστρίας ἀπαίτησιν.

Τὸ ἀντίτυπον τῆς Συνθήκης (1) ὃπερ διαβιβάζω ὑμῖν ὡδε μὲ ἀπαλλάττει πάσης ἐξηγήσεως ἐπὶ τῶν ἐτέρων ὅρων εἰς οὓς ὑπῆχθη ἡ ἑνωσις τῆς Ἑπτανήσου. Εἰς τῶν ὅρων τούτων εἶναι καὶ ἡ συνομολόγησις Συνθήκης μεταξὺ τῶν τριῶν ἐγγυητριῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος περὶ τῶν συμφωνιών, ἃς ἡ ἑνωσις ἀποκαθιστᾷ ἀναγκαίας· ἡ Συνθήκη αὕτη πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ καὶ εἰς τὰς αἰλὰς Αὐστρίας καὶ Πρωσίας. Ἐντὸς δὲ τριῶν μινῶν ἀπὸ τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῆς αἱ ἐνοπλοι δυνάμεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας θέλουσιν ἀποχωρῆσαι τοῦ Ἰονικοῦ ἐδάφους.

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην Συνθήκην προσκληθῇ ἡ Ἑλληνικὴ Αὐλὴ νὰ λάβῃ μέρος διὰ τῆς ἀποστολῆς ἐνὸς Πληρεξουσίου τῆς εἰς Λονδίον.

Καθ' ἃς ἐπορίσθην λίαν αξιοπίστους πληροφορίες ἡ ἰδέα τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐνώσεως διὰ δύο ἰδιαιτέρων Συνθηκῶν, τῆς μὲν μεταξὺ τῶν πέντε μεγάλων Δυνάμεων, τῆς δὲ μεταξὺ τῶν τριῶν ἐγγυητριῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος, προέρχεται ἐκ τῆς Αὐστρίας καὶ Πρωσίας, αἵτινες μὴ θέλουσι νὰ ἔλθωσιν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Πληρεξουσίου τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, ὃν εἰσέτι δὲν ἀνεγνώρισαν, ἐνόμισαν ὅτι ἔδύναντο διὰ τοῦ ἀνωτέρω τρόπου νὰ ὑπεκρύψωσι τὴν ἐν λόγῳ δυσχέρειαν.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀφίξίν μου ἔσπευσα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λόρδου Ῥώσσελ, ἐνθα ἔμαθον ὅτι ἡ Α. Ἐξ. διέμενεν εἰς τὴν ἐξοχὴν τῆς, Pembroke Lodge, Richmond. Ὅθεν ἐπισχεφθεὶς σήμερον τὴν πρώτην τὸν Βαρόνα Βρουνώφ, Πρέσβυν τῆς Ῥωσίας, καὶ τὸν Μαρκέσιον Δὲ Καδόρ, ἐπιτετραμμένον τὰς ὑποθέσεις τῆς Γαλλίας, ἔσχον τέλος ἐν Pembroke Lodge τὴν πρώτην μετὰ τοῦ Λόρδου Ῥώσσελ συνδιάλεξιν. Εἶδον ὡσαύτως τὸν Λόρδον Παλμειροτῶνα εἰς τὴν συναναστροφὴν του τῆς ἑσπέρας ταύτης· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπέβαινεν ἡμῖν δύσκολον νὰ συνομιλήσωμεν ἐλευθέρως μοι ἔδωκεν ὥραν ἀκροάσεως δι' αὐρίον.

Ὁ Βιρὼν Βρουνώφ μυσίας μοι ἐξέφρασε διαβεβαιώσεις τῶν φιλικῶν τῆς Αὐλῆς τοῦ αἰσθημάτων πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ περὶ τῆς ἐπιθυμίας ἡμεῖς προσιωπικῶς νὰ μοι φανῇ χρήσιμος διὰ τὴν ἀποστολήν μου. Κἀγὼ δὲ διεβεβαίωσα τὴν ἔξοχότητά του ὅτι προσεδόκων τὴν συνδρομὴν του καὶ τῷ ἐζήτησα τὴν χάριν νὰ μοι παρέχῃ τὰ φῶτα

(1) Ἴδε αὐτὴν ἀνωτέρω ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 6.

τῶν συμβουλῶν του. Τότε ὁ Βαρὼν Βρουνώφ μοι ἔδωκε λεπτομερείας τινὰς ἀφορώσας τὴν συνομολόγησιν τῆς Συνθήκης τῆς 14 Νοεμβρίου καὶ μετ' ἡρώτησε τίνες ἦσαν αἱ ὀδηγαί μου. Προσεπάθησε δὲ μετ' ἐπιμονῆς νὰ με πείσῃ νὰ παύσω λέγων ἀδύνατον τὴν κατεδάφισιν τῶν φρουρίων. Τὰ ἀδύνατα, μοι εἶπεν, εἶναι ὄπλον κακὸν καὶ ἐπικίνδυνον. Ἐβεβαίωσα τὸν Βαρὼνα ὅτι δὲν μεταχειρίζομαι τὸ ἀδύνατον ὡς ὄπλον. Βεβαίως ὡς ὄπλον, ἡ ἐκφρασις ἦτο κακὴ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο μία ἀλήθεια, καθήκον εἶχον καὶ ἀπέναντι ἡμῶν αὐτῶν καὶ ἀπέναντι τῶν Δυνάμεων νὰ τὴν εἰπῶμεν ἀπροκαλύπτως ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς. Ὁ Βαρὼν Βρουνώφ μοι ἐξήγησε μετὰ πόσης δυσκολίας ἡ Συνθήκη, οἷα εἶναι σήμερον, ὑπεγράφη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ πόσον ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐπαέλθωμεν σήμερον εἰς πράγματα ἀπορραϊσθέντα διὰ πράξεως δημοσίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰσέτι δὲν εἶχον ἰδεῖ τὸν Λόρδον Ῥώσσελ, συμφωνήσαμεν νὰ ὁμιλήσωμεν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀφοῦ λάβω ἐγὼ αὐτὸς ἀφορμὴν νὰ σχηματίσω γνώμην περὶ τῶν διαθέσεων τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Κ. de Cadore μοι ὠμίλησεν ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὡς καὶ ὁ Κ. Βρουνώφ. Τὸν ἡρώτησά πῶς ἡ Γαλλία ὑπέγραψε τὴν κατεδάφισιν τῶν φρουρίων· μοι ἀπάντησεν δὲ ὅτι τὸ ἔκαμε ἐν' ἀποφύγῃ πᾶσαν τυχὸν ἀρνήσιν πρὸς πραγματικοποίησιν τῆς ἐνώσεως. Παρατήρησα αὐτῷ ὅτι ὁ τοιοῦτος φόβος μοι ἐφαίνετο χιμαιρικός, ἀλλ' ὑπεστήριξε τὴν γνώμην του λέγων μοι ὅτι τὰ πράγματα ἤλλαξαν μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησίν μου καὶ ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις ἐν ταῖς Βουλαῖς ἀντισύχει πολὺ τὸ ἵπουργεῖον.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μετ' ὑπεδέχθη εὐμενεστάτα, εἰσῆλθε δὲ εἰς τὸ προκείμενον ἐκθέτων μοι συντόμως τοὺς ὅρους ὑφ' οὓς ἡ Συνθήκη τῆς 2/14 Νοεμβρίου ὑπήγαγε τὴν ἔνωσιν τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐξετάζων δ' ἰδίως τοὺς δύο ὅρους, τὸν τῆς κατεδάφισεως τῶν φρουρίων καὶ τὸν τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐν ταῖς νήσοις ἐνόπλου ἑλληνικῆς δυνάμεως, μοι παρέστησεν αὐτοὺς ὡς ἀναγκαίους εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ὠφελίμους εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἰπομνήσας τῷ Λόρδῳ Ῥώσσελ ὅτι ἤδη ἐγνώριζεν ἐκ τῶν ἐκθέσεων τοῦ Κ. Σκάρλετ, ὅτι εἶχον ῥητὴν διαταγὴν νὰ μὴ ὑπογράψω Συνθήκην ὀρίζουσαν τὴν κατεδάφισιν τῶν φρουρίων, τῷ παρατήρησα ὅτι ἐτι μᾶλλον δὲν ἠδυνάμην νὰ παραδεχθῶ τὸν περιορισμὸν τῶν ἐν ταῖς νήσοις ἑλληνικῶν δυνάμεων δι' οὗ ἐτίθετο ἡ κορωνίς εἰς πᾶν ὅτι ἐπαχθῆς εἶχεν ὁ πρῶτος ὅρος. Παρεπονέθη δὲ πικρῶς κατὰ τῆς διαγωγῆς τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως καθὼς προσκαλεσάσης τὴν Ἑλλάδα νὰ συμμετέξῃ τῶν διαπραγματεύσεων τότε μόνον ὅτε οὐδὲν πλέον ὑπῆρχε πρὸς διαπραγματεύσιν, καὶ κατέδειξα πόσον σκληρὸν εἶναι ἐκ μέρους αὐτῆς, ἀφοῦ ἀφῆκεν ἡμᾶς νὰ πιστεύσωμεν, διὰ τῶν κοινοποιήσεων τοῦ Κ. Ἑλλισοτ, καὶ διὰ τῶν ἀγορεύσεων τῆς Ἐξοχότητός του ἐν τῇ Βουλῇ, ὅτι ἡ παραχώρησις τῆς Ἑπτανήσου ἔσται πλήρης καὶ τελεία, νὰ παρουσιασθῇ σήμερον ὑποβιβάζουσα τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς πρότασιν εἰς τοιαύτας κολοβώσεις ὥστε κατ'ἔστω τὸ ζήτημα ἂν ἠδυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν αὐτήν. «C'est à prendre ou à laisser.» Δεχθῆτε ἢ μὴ δεχθῆτε, τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ νόημα τῶν ἀπαντήσεων τοῦ Λόρδου Ῥώσσελ. Ἡ ἐξοχότης του θεωρεῖ πᾶσαν συζήτησιν περὶ τοῦ δικαιώματος ἰδιοκτησίας τῶν Ἰονίων ἐπὶ τῶν φρουρίων ὡς ἰντελῶς ματαίαν, διότι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις εἶναι ἐτοιμὴ νὰ μὴ κατεδάφισῃ αὐτά, ἐὰν δὲν συναινῶμεν. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν θέλει ἐπιτρέψῃ τὴν ἔνωσιν τῶν Νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ παραχώρησις τῆς Ἑπτανήσου εἶναι, κατὰ τὸν Λόρδον Ῥώσσελ, ἀπλὴ πράξις ἐλευθεριότητος· ὅθεν ἡ Ἀγγλία δύναται νὰ ὑπαγάγῃ τὴν ἐλευθεριότητα ταύτην εἰς οἷουςδήποτε ὅρους ἤθελε θεωρήσῃ λυσιτελεῖς, ἡ δὲ Ἑλλάς ἠδύνατο μόνον νὰ δεχθῇ ἢ νὰ μὴ δεχθῇ. Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ὑπερασπίσθη ὡσαύτως ἑαυτὸν κατὰ τῆς κατηγορίας ὅτι δῆθεν μᾶς ἔδωκε ψευδεῖς ἐλπίδας καὶ διημισηδότησε τὴν ἀκρίβειαν τῶν περὶ κατεδάφισεως ἐκφράσεων ἃς ἀπέδιδον αὐτῷ τὰ πρακτικὰ τῶν συζητήσεων ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων. Εἰς τὴν Ἐξοχότητά του παρατήρησα ὅτι ἐκτὸς τῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος διαπραγματεύσεων, ἐλαβὼν χώραν περὶ Ἑπτανήσου διαπραγματεύσεις ἄλλαι μετὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ ὅτι ἐὰν, καθόσον ἀφορᾷ τὰς πρώτας, ἡ παραχώρησις ἔφερε τὸν τύπον γενναιοδωρίας, ὡς πρὸς τὰς τελευταίας δὲν συνέβαινε τὸ αὐτό. Ὁ Βασιλεὺς ἐδέχθη τὸν θρόνον ἀφοῦ μόνον ἡ Ἀγγλία τῷ ὑπεσχέθη νὰ τὸν ἐνισχύσῃ διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς Ἑπτανήσου, ἡ δὲ Α. Μ. εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ φρονῇ ὅτι ἡ Ἀγγλία παρέβαινε τὰς ὑποσχέσεις της. Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἀπάντησε μετὰ πολλῆς δυσχερείας ὅτι ἡ Ἀγγλία οὐδέποτε ὑπεσχέθη νὰ μὴ κατεδάφισῃ τὰ φρούρια, ὅτι δὲν ἔκαμε λόγον περὶ τούτου, διότι αὐτὴ ἡ ἴδια ἦτον ἀναποράσιτος καὶ ἡ ἀπόφασίς της ἐξήρτητο ἐκ τῶν μετὰ τῶν ἄλλων Δυνάμεων διαπραγματεύσεων· ἀλλ' ὅτι δὲν ἦτον ἡ Ἀγγλία ὑπεύθυνος ἂν ἡ Αὐστρία ἤρνητο, ἄνευ τῶν τεθέντων ὁρων, νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν ἔνωσιν. Αφοῦ διὰ μακρῶν συνεζητήσαμεν τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ δικαίου, τὸ ἐξετάσαμεν ὑπὸ ἄλλην ἐποψίν, ἥτοι ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ συνεπείας.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἐξέγραψε κατὰ τὴν συνδιάλεξίν μας τὴν εὐχαρίστησιν ἐπὶ τῷ ὅτι τὰ πρῶτα βήματα τῆς νέας ἐν Ἑλλάδι Δυναστείας ἐγένοντο ὑπὸ τοὺς αἰσιωτέρους οἰωνοίς. Ἀλλὰ τῷ παρέστησεν ὅτι ἡ ἀπόφασίς της Ἀγγλίας καὶ ἡ ἀπέναντι ἡμῶν διαγωγή αὐτῆς ἰππεῖται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐκ βάρων ἀνατροπὴν τῆς εὐτυχοῦς ταύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως. Τῷ ὠμίλησα περὶ τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς ἀπὸ τῆς 10 Ὀκτωβρίου

ἥτις συνίστατο εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς δι' ἐπαναστάσεων καὶ ταραχῶν πραγματοποιήσεως τῆς μεγάλης ιδέας, εἰς τὴν ἐπιδιώξιν δ' αὐτῆς διὰ τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ καλοῦ παραδείγματος, πολιτικῆς ἢ ὁ Βασιλεὺς διατύπωνεν ἐν τῇ προκηρύξει του λόγων, ὅτι θὰ κάμῃ τῇ Ἑλλάδι τύπον ἐλευθέρου Κράτους ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἡ ὑπόσχεσις τῆς παραχωρήσεως τῶν Νήσων καὶ ἡ ὑποστήριξις τῆς Ἀγγλίας, ἢ ἡ ὑπόσχεσις αὕτη καθίστα τόσῳ καταφανῇ, ἐπὶ ἄλλων ἢ ἀποδείξωσι πόσον ἡ πολιτικὴ αὕτη ὑψηλοῦς ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἀληθῶν τοῦ τόπου συμφερόντων. Ἀλλὰ σήμερον ἡ διάψευσις τῶν ἡμετέρων ἐλπίδων εἶναι τοσοῦτον μάλλον ὀδυνηρὰ, ἐφ' ὅσον ἀδύνατον καθίσταται νὰ ἐξηγηθῇ ἐν Ἑλλάδι ἡ Συνθήκη τῆς 2/14 Νοεμβρίου ἄλλως εἰμὴ ὅτι ἡ Ἑλλὰς προσφέρεται θυσία εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἀπήντησεν ὅτι τοιαύτη ἐξήγησις εἶναι ψευδής, διότι ἡ Αὐστρία, ἐπιμένουσα εἰς τοὺς ὅρους τῆς Συνθήκης, ἐποιεῖτο χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων της, καὶ ὅτι ἂν ἡ Ἀγγλία δὲν ὑπεχώρει, ἡ ἔνωσις δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ χώραν, τῆς συναινέσεως τῆς Αὐστρίας οὐσης πρὸς τοῦτο ἀναποφεύκτου. Παρατήρησα τότε τῇ Α. ἐξοχότητι, ὅτι ἐὰν ἡ συναινέσις τῆς Αὐστρίας ἦτο τόσον ἀναπόφευκτος, οὐδέποτε θὰ ἐδίδεν αὐτὴν, ἐπαίδῃ δὲ τὴν ἐδῶκε, σημειὼν ὅτι ἐγνώριζεν, ὅτι κατ' αὐστηρὸν δίκαιον, ἡ Ἀγγλία ἠδύνατο, ἂν ᾔθελε, νὰ ὑπερπηδῇ τινὰς τυπικὰς δυσκολίας.

Κατόπιν συνωμιλήσαμεν περὶ τῆς Συνθήκης τῆς συναφθεομένης μεταξὺ τῶν τριῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἀσχολοῦνται ἤδη ἐν τῇ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργείῳ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τῆς Συνθήκης ταύτης, ὁ δὲ Λόρδος Ῥώσσελ με προσεκάλεσε νὰ μεταβῶ ἐκεῖ τὴν προσεχῇ τετάρτην, 13/25 Νοεμβρίου, ἵνα λάβω γνώσιν αὐτοῦ καὶ τῷ κάμω τὰς παρατηρήσεις μου πρὶν ἡ παρουσιάσῃ αὐτὸ εἰς τοὺς πληρεξουσίου τῶν δύο ἄλλων Δυνάμεων. Εἶπον τῷ Λόρδῳ Ῥώσσελ ὅτι δὲν ἠδύναμην νὰ γινώσκω ποία ἔσται ἡ πορεία τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλέως ὡς πρὸς τὴν νέαν φάσιν ἣν ἐλάβον τὰ πράγματα καὶ ἣν οὐδόλως προέβλεπεν, ἀλλ' ὅτι ἤμην ἑτοιμος νὰ λάβω γνώσιν τοῦ σχεδίου καὶ νὰ τῷ κάμω τὰς παρατηρήσεις ἃς ἡ ἀνάγνωσις του θὰ με ὑπὸπνέουεν. Ἀπόκρινόμενος μάλιστα τοῦ ζητήματος ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης συνδιασκέψεως, παρατήρησα τῷ Λόρδῳ Ῥώσσελ ὅτι ἐθεώρουν ἀδύνατον νὰ συναινέσῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις διὰ τὴν συνομολόγησιν Συνθήκης, ἐὰν ἡ Συνθήκη αὕτη ὑψηλίστατος τὴν κατεδάφισιν τῶν ὁχυρωμάτων, τὸν περιορισμὸν τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων ἐν ἑπανάσῃ, καὶ αὐτὴν ἐπὶ τὴν Συνθήκην τῆς 2/14 Νοεμβρίου, ἥτις περιελάμβανεν, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὁρων, καὶ ἑτέρας ἀπαράδεκτους διατάξεις, ὡς π. χ. τὴν τοῦ ἀρθροῦ 1 ὡς πρὸς τὰ πλεονεκτήματα ἅπερ κέκτηται ἐν ταῖς νήσοις ἡ ξένη ναυτιλία καὶ τὸ ξένον ἐμπόριον. Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μοι ἐφάνη σπαισθανόμενος τὰς παρατηρήσεις ἃς ἀνέπτυξα αὐτῷ ὡς πρὸς τὸ ἀδύνατον ἐκ μέρους τοῦ Βασιλέως νὰ δώσῃ τὴν συναινέσιν αὐτοῦ εἰς πράξιν, καθ' ἣς οἱ νέοι ὑπῆκοοί του τόσῳ πανδήμως διεμαρτύροντο. Ἀντὶ ὑπῆκόων εὐχρηστικῶν καὶ ὑπερηφάνων διὰ τὴν ἔνωσιν αὐτῶν μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, ἡ Ἀγγλία ἐδίδο τῷ Βασιλεῖ ὑπῆκοους προσβεβλημένους καιρίως εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν φιλοτιμίαν. Ὡς ἂν μὴ ἤρκει δὲ τοῦτο, ᾔθελον νὰ περιβληθῇ ὁ Βασιλεὺς καὶ τὴν εὐθύνην πράξεως καθ' ἣς διεμαρτύρετο ἐκ βάθους καρδίας. Καίτοι ὁμοῦς ἐφάνητο ὁ Λόρδος Ῥώσσελ πειθόμενος ὡς πρὸς τοῦτο, πλειοτέραν ἐδείξε περίσκεψιν ὡς πρὸς τὰ ἄλλα. Εἰ κατεδάφισις τῶν φρουρίων, μοι εἶπεν, θὰ γίνῃ, εἴτε ποιήσῃ αὐτῆς μνείαν εἴτε οὐ ἢ μετὰ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκης. Προετοιμάζονται μάλιστα ἤδη ἐν τῇ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργείῳ τὰ σχέδια τῆς καταδαφίσεως, καὶ δὲν θὰ περιμένωμεν μάλιστα τὴν διάπραξιν τῆς μεθ' ὧν Συνθήκης ἵνα προβῶμεν εἰς αὐτήν. Θὰ προβῶμεν δὲ δυνάμει τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου, ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη μόνον ἡμᾶς ἀφίνει κριτὰς περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπαρκούς τῆς καταδαφίσεως, θὰ προσπαθῶμεν νὰ περιορισθῶμεν κατὰ τὴν ἐκτελεσιν εἰς τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον, καὶ θὰ λάβωμεν πρόνοιαν νὰ μὴ καταστραφῇ ἡ ὁψις τῆς πόλεως. Ἡ Αὐστρία, εἶναι ἀληθὲς, δὲν εὐχαριστεῖται εἰς μόνον τὴν κατεδάφισιν, ἀλλὰ θέλει προσέτι νὰ τὴν ἰδῇ ὀρίζομένην ἐν τῇ μετὰ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκῃ τῶν Δυνάμεων, ἀλλ' ἴσως κατορθώσωμεν νὰ ὑπερβῶμεν τὴν δυσχέρειαν ταύτην. Δὲν συμβαίνει ὁμοῦς τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 2 περὶ οὐδετερότητος καὶ περιορισμοῦ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων. Ὡς πρὸς τὰς διατάξεις αὐτάς ἡ συναινέσις τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀναπόφευκτος, ἐὰν δ' ἡ Ἑλλὰς ἀρνηθῇ αὐτήν, ἡ παραχωρήσις δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἢ ἀλλ' ὁμιλοῦμεν πάλιν περὶ τούτου τὴν Τετάρτην, ὅτε θὰ σᾶς ἀνακινῶσω τὸ σχέδιον τῆς Συνθήκης.»

Μετὰ τὸν Λόρδον Ῥώσσελ ἐπεσκέφθην τὴν Ὑπουργὸν Κ. Ἀμμόνδ ὅστις εἶναι ἐπιτετραμμένος τὴν σύνταξιν τοῦ ἀνωτέρω σχεδίου ἔσχον ὡσαύτως διακεκομμένην συνομιλίαν μετὰ τοῦ Λόρδου Παλμερστὸν ὅστις ἐδίχετο τὴν ἐσπέραν ταύτην. Αἱ ιδέαι δὲ ἐξέφερον ἥσαν ὑπαγόρευσις τοῦ αὐτοῦ πνεύματος ὑφ' ὃ ὤρματο καὶ ὁ Λόρδος Ῥώσσελ.

Αὔριον θὰ λάβω μετὰ τῆς ἐξοχότητός του ἑτέραν συνέντευξιν καὶ θὰ σᾶς ὑποβάλω ἐπὶ τούτῳ δευτέραν ἐκθεσιν.

Πρὸ μικροῦ ἀπέστειλα τηλεγράφημα κρυπτογραφικὸν δι' οὗ μεταδίδω ὑμῖν τὰς κυριωτέρας διατάξεις τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σημερινῶν συνεντεύξεών μου.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

9.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τὴν 10/22 Νοεμβρίου 1863.

Ὅπως ἀνήγγειλα ὑμῖν διὰ τῆς ὑπὸ χθεσινὴν ἡμερομηνίαν ἐκθέσεώς μου, ἔλαβον σήμερον συνέντευξιν μετὰ τοῦ Λόρδου Παλμερστῶνος. Ἡ αὐτοῦ ἔξοχότης προσεπάθει νὰ δείξῃ ὅτι ἐθεώρει τὴν κατεδάρισιν τῶν φρουρίων ὡς ὅλως πρὸς ὄφελος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν κατοίκων Κερκύρας, διότι ἀφ' ἐνὸς ἀπῆλλαττε τὸ ἑλληνικὸν ταμεῖον περιττῶν δαπανῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐδίδεν εἰς τὴν πόλιν Κερκύρας ἑκτασιν, ἧς τὴν ἀνάγκην αἰσθάνονται ὅλοι αἱ ὠχυρωμέναι πόλεις.

Δὲν ἀπέκρυφα τῷ Λόρδῳ Παλμερστῶνι ὅτι, κατ' ἐμὴν γνώμην, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ ἐξελαμβάνομεν ὡς σπουδαίας τὰς παρατηρήσεις ταύτας, καὶ ὅτι δοθέντος ὅτι οἱ κάτοικοι Κερκύρας θὰ ἐπαρρίζοντο πλεονεκτημὰ τὰ ἐκ τῆς κατεδάρισεως, ἅπανα ἡ ἱστορία τῆς Ἰονίου Πολιτείας τρανῶς ἐδίδασκε πόσον ὀλίγον συλλογίζονται οἱ Ἰόνιοι τὰ ὕλικά αὐτῶν συμφέροντα ὡς αἰνὴ ἢ ἐθνικὴ τῶν φιλοτιμῶν συνδέεται μετὰ ζητήματός τινος. Ὁ Λόρδος Παλμερστῶν μοι ἀνέφερεν ὡς παραδείγματα ἀνάλογα τῷ προκειμένῳ τὰ Βελγικὰ φρούρια κατεδαφισθέντα συνεπείᾳ τῆς Συμβάσεως τῆς 14 Δεκεμβρίου 1831, τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ Chablais καὶ τοῦ Faucigny καὶ αὐτὴν ἔτι τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ἑλβετίας. Ἀλλὰ προσεπάθησα νὰ τῷ καταδείξω τὴν ὑπάρχουσαν διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων καὶ τῆς ἡμετέρας. Ὡς πρὸς τὰς ἐπαρχίας ἰδίως τοῦ Chablais καὶ τοῦ Faucigny, κατέδειξα τὴν ἐξαιρετικὴν περίστασιν τῶν κατοίκων, οἵτινες οὔτε Ἴταλοι ἦσαν, οὔτε Ἑλβετοὶ, οὔτε Γάλλοι, καὶ ἀντιπαρέβηκα αὐτὴν πρὸς τὸν ἐνθουσιώδη πατριωτισμὸν τῶν Ἰονίων, μὴ δυναμένων ὡς ἐκ τούτου ν' ἀνεχθῶσιν ὅ,τι οἱ πρῶτοι πιθανῶς ἀπεδέχθησαν ὡς εὐεργέτημα. Ἄλλως τε, προσέθηκα, δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ οὐδετερότητος. Τὸ ἄρθρον 2 τῆς Συνθήκης τίθησιν ἐν πρώτοις τὴν ἀρχὴν τῆς οὐδετερότητος, εὐθὺς δὲ κατόπιν καταλήγει εἰς συμπέρασμα ὅλον οὐδαμῶς καὶ οὐδέποτε ἐθεωρήθη ὡς συνέπεια αὐτῆς. Τὸ Βέλγιον ἐκπύχθη οὐδέτερά χώρα, ἀλλ' οὐδεὶς ἐτίθη περὶ οὐδετερότητος εἰς τὴν ἐνοπλὸν δύναμιν τῆς ἑαυτοῦ ἢ τῆς ἑαυτοῦ χώρας ταύτης. Ὡσαύτως καὶ διὰ τὴν Ἑλβετίαν. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δὲ τοῦ Chablais καὶ τοῦ Faucigny, ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης, ἡ Σαρδηνία, (ἡ Γαλλία σήμερον) ἐν καιρῷ δὲ πολέμου, ἡ Ἑλβετία, μετ' ἧς ἀπολαύει τῆς αὐτῆς οὐδετερότητος, ἠδύνατο νὰ διατηρῶσιν ἀπεριόριστον ἀριθμὸν στρατευμάτων. Ἀλλὰ τὸ 2 ἄρθρον πᾶν ἄλλο καθιστοῦν ἢ οὐδετερότητα. Σκοπὸς τοῦ ἁρθροῦ τούτου καὶ τινων ἄλλων διατάξεων τῆς Συνθήκης ἦτο νὰ στερεθῇ ὁ Βασιλεὺς μέρους τῶν ἡγεμονικῶν Του δικαιωμάτων ἐπὶ τῶν Νήσων καὶ νὰ παρεμποδισθῇ ἡ τελεία αὐτῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἑνωσις. Ὅθεν ἀδύνατον εἶναι, εἶπον τῷ Λόρδῳ Παλμερστῶνι, νὰ μοι ἐπιτρέψῃ ἡ Κυβέρνησίς μου νὰ ὑπογράψω τοιοῦτον ὅρον. Ἐπαναλάβετε ὅ,τι μοι εἶπετε τῷ Λόρδῳ Ῥώσελ, μοι ἀπήντησεν ὁ Λόρδος Παλμερστῶν. Παρακάλεσα τὴν ἔξοχότητά του νὰ ὑποσχεθῇ τὰς παραστάσεις μου παρὰ τῷ Ὑπουργῷ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ μοι δώσῃ τοιαύτην ὑπόσχεσιν.

Ἐπατέλαβον εἰς τὸν Λόρδον Παλμερστῶνα πᾶν ὅ,τι εἶπον χθὲς τῷ Λόρδῳ Ῥώσελ περὶ τῶν συνεπειῶν αἵτινες δύνανται νὰ προκύψωσιν ὡς πρὸς τὸ μέλλον τῆς νέας Δυναστείας καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τῆς κατεδάρισεως τῶν φρουρίων, καὶ τῷ προσέθηκα ὅτι μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας περιέμενον νὰ μάθω τὴν ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως τῶν Δυνάμεων ἐκπενεχθεῖσαν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Βασιλέως καὶ τὴν πορείαν ἣν ἡ Α. Μ. θελεῖ θεωρήσει καθήκον ἑαυτῆς ν' ἀκολουθήσῃ.

Μεθαύριον τρίτην θὰ συνέλθῃ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον καὶ συσχεθῇ θεβαίως περὶ τοῦ Ἰονίου ζητήματος, ἐν δὲ τῇ συνεντεύξει ἣν τὴν τετάρτην θὰ λάβω μετὰ τοῦ Λόρδου Ῥώσελ, θὰ δυνήθω νὰ κρίνω περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς εἰρημένης συσχέσεως.

X. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

10.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τὴν 13/25 Νοεμβρίου 1863.

Ἐλαβον σήμερον συνέντευξιν μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ. Ὁ Λόρδος Ῥώσελ ἦτον ὀλιγώτερον ἐνθουσιώδης ἢ εἰς τὴν πρώτην ἡμῶν συνομιλίαν, μοι ἐξέφρασε δὲ τὴν λύπην του ὅτι δὲν ἦτον εἰσέτι ἱτοιγμένον

τὸ σχέδιον τῆς μεταξὺ τῶν τριῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκης, ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ὁποίου μοὶ ἔδωκε λεπτομερείας τινάς.

Ἡ Συνθήκη αὕτη, εἶπε, πρέπει νὰ περιλαμβάνη δύο πράγματα, ἀφ' ἐνὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἰονίου Συνελεύσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 7|19 Ὀκτωβρίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰς διατάξεις τῆς Συνθήκης τῆς 2|14 Νοεμβρίου 1863. Παρετήρησα τῷ Λόρδῳ Ῥώσσελ ὅτι ἀποστελλουσά με εἰς Λονδίνον ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλέως ἠγνόει ὅτι δὲν προσεκαλούμην ἕνα λάβω μέρος εἰς τὰς περὶ ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου διαπραγματεύσεις, ἀλλ' ἀπλῶς ἕνα δώσω τὴν συναίνεσίν μου εἰς ἀποφάσεις ληφθείσας ἤδη ὑπὸ τῶν ἄλλων Δυνάμεων χωρὶς ποσῶς νὰ μὰς συμβουλευθῶσιν ἢ μὰς εἰδοποιήσωσιν ὅτι τὸ κατ' ἐμὲ, ὡς πληρεξούσιος τοῦ Βασιλέως, ἠγνόνουν τὴν ὑπαρξίν τῆς Συνθήκης τῆς 2|14 Νοεμβρίου, καὶ ὅτι μόνον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἡ μετὰ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκη ἔσται πάντῃ ἀνεξάρτητος ἐκείνης τῆς 14 Νοεμβρίου ἡδυνάμην ν' ἀρχίσω τὰς συνδιαλέξεις. Ἰπέμνησα προσέτι τῇ Αὐτοῦ ἑξοχότητι ὅτι ἐστερούμην ὁδηγίῳ κατόπιν τῆς νέας φάσεως ἣν τὸ ζήτημα εἶχε λάβει πρὸ τῆς εἰς Λονδίνον ἀφίξεώς μου καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν οὐδαμῶς ἡδυνάμην ν' ἀναδεχθῶ ὑποχρεώσεις διὰ τὴν Κυβέρνησίν μου.

Ἐντελούμενος ἐκ τῆς περιστάσεως ὅτι τὸ σχέδιον τῆς Συνθήκης δὲν ἦτον εἰσέτι ἑτοιμον εἶπον τῷ Λόρδῳ Ῥώσσελ ὅτι καίτοι ἠγνόνουν ἐὰν ἡ Κυβέρνησις μου συνῆναι νὰ λάβῃ εἰς αὐτὴν μέρος, ἐφρόνουν ὅτι ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ διευκολύνῃ συμφωνίαν τινὰ, ὀφείλει νὰ μὴ ποιήσῃ ἐν τῷ σχεδίῳ μνησίαν, ἀ. τῆς Συνθήκης τῆς 2|14 Νοεμβρίου Ε'. τῆς κατεδαφίσεως τῶν φρουρίων γ'. τῆς οὐδετερότητος, καὶ πρὸ πάντων τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως ἣν ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐθεώρει καθῆκόν της νὰ μεταχειρισθῇ ἐν ταῖς Νήσοις δ'. τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθ. 4 τῆς Συνθήκης τῆς 2|14 Νοεμβρίου, τοῦλάχιστον ὅπως αὕτη ἐκφέρεται ἐν αὐτῇ.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἠκροάσατο τῶν παρατηρήσεων τούτων εὐμενέστερον παρ' ὅ,τι ἡδυνάμην νὰ ἐλπίσω, κρίνων ἐκ τοῦ ὅρους τοῦ κατὰ τὴν πρώτην συνέντευξίν μου, μοὶ ἐφάνη δ' ἀρκούντως διατεθειμένος νὰ μὴ ποιήσῃ μνησίαν τῆς Συνθήκης τῆς 2|14 Νοεμβρίου, μηδὲ τῆς κατεδαφίσεως τῶν φρουρίων. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν περιορισμὸν τῆς ἐνόπλου δυνάμεως, παρεδέχθη τὸ ὅρθον τῶν παρατηρήσεών μου περὶ τοῦ πόσον ἀλλοπρόσκαλον ἦτο νὰ κατεδαφισθῶσιν ἀφ' ἐνὸς τὰ φρούρια τῆς Κερκύρας ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν εἴμεθα ἀρκετὰ ἰσχυροὶ ἕνα τὰ διατηρήσωμεν καὶ ν' ἀπαγορευθῇ ἡ εἰς ἀφ' ἑτέρου τὸ νὰ διατηρῶμεν ἐν τῇ νήτῳ ταύτῃ τὰς ἀπαιτούμενας δυνάμεις πρὸς ὑπεράσπισιν θέσεως ἥτις καὶ μετὰ τὴν κατεδάφισιν τῶν φρουρίων μένει οὐχ' ἦτον ὀχυρὰ ἕνεκα φυσικῶν λόγων. Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἐνόει κάλλιστα ὅτι ὁ περιορισμὸς τῆς ἐνόπλου δυνάμεως οὐδὲν ἦτο συνέπεια τῆς οὐδετερότητος, ὅτι αὕτη μόνον τὰς ξένας δυνάμεις ἀπέβλεπε καὶ οὐδέποτε τὴν κυρίαρχον τοῦ τόπου δύναμιν. Καὶ καθόσον μάλιστα ἀφορᾷ τὴν οὐδετερότητα συνησθάνετο τὰς δυσχερείας εἰς αἷς ἐδίδοι χώραν ἢ κατὰστασις Κράτους οὕτινος μέρος ἐπρόκειτο νὰ ᾖ οὐδέτερον καὶ μέρος οὐκ.

Ἐν τούτοις ὁ Λόρδος Ῥώσσελ, μεθ' ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν ἣν ὑπεδείκνυε νὰ ἐπιφέρῃ θεραπείαν τινὰ, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸν περιορισμὸν τῆς ἐνόπλου δυνάμεως, εὗρισκεν ὡς πρὸς τοῦτο δυσκολίαν ἕνεκα τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρου 7 τῆς Συνθήκης τῆς 2|14 Νοεμβρίου. Ἡ ὑποχρέωσις τῶν τριῶν Δυνάμεων νὰ κοινοποιήσωσιν εἰς τὴν Αὐλὴν τῆς Αὐστρίας τὴν ὑπ' αὐτῶν συναρτησομένην μετὰ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκην, ἐδίδεν αὕτῃ τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς Συνθήκης ταύτης. Ὅπωςδὴ ποτε, ἂν ἔχῃ πραγματικῶς τὴν διάθεσιν, οὐδὲν ἔσται αὐτῷ ἀδύνατον νὰ ὑπερπηδήσῃ τὴν προκειμένην δυσχέρειαν.

Μεταβαίνων ἀκολουθῶς εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 4 τῆς Συνθήκης, τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὰ πλεονεκτήματα τὰ χορηγηθέντα ἐν ταῖς νήσοις εἰς τὸ ξένον ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, παρετήρησα ὅτι ὅπως ἦτο διατετυπωμένον τὸ εἰρημένον ἀρθρον, προέκειτο νὰ καταστῇ διηνεκὲς ὅ,τι σήμερον προσωρινὸν μόνον ἦτο, διότι δὲν ἐγίνετο ἐν αὐτῷ λόγος, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀντικαθίστατο εἰς τὰ δικαίωματα τῆς ἰονίου Ἑπικρατείας καὶ τῆς Προσάτιδος Δυνάμεως, ἀλλ' ὅτι τὰ ξένα πλοῖα καὶ τὸ ξένον ἐμπόριον θὰ ἐξακολουθήσωσιν ὑποβλαβόμενα εἰς τὰ αὐτὰ μέτρα καὶ ὑποκείμενα εἰς τοὺς αὐτοὺς ὁρτοὺς εἰς οὓς καὶ πρὸ τῆς ἐνώσεως τῶν νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἀρθρον αὐτὸ ἐπραγματεύετο καὶ περὶ τῆς ἀναγνωριζομένης ἀμοιβαιότητος εἰς τὰ ἰόνια πλοῖα καὶ ἐμπόριον. Κατέδειξα πόσον ἰδανικὴ ἦτον ἡ τελευταία αὕτη περὶ αὐτῶν διὰ τὸν λόγον ὅτι, τὰ ἰόνια πλοῖα καὶ τὸ ἐμπόριον δὲν ἡδυνάμην νὰ διακριθῶσι μετὰ τὴν ἑνωσιν ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν πλοίων τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τὸ ἀρθρον αὐτὸ εἶχε προσέτι ἐπαχθῆς τι, ὅτι ἦτο μία μεγαλειτέρα ἀπόδειξις, ὅτι σκοπὸς τῶν συμβαλλομένων Δυνάμεων, ἢ τοῦλάχιστον τινῶν ἐξ αὐτῶν, παρασυρσῶν καὶ τὰς ἄλλας, ἦτο νὰ διατηρήσωσι καὶ μετὰ τὴν ἑνωσιν διακρίσιν τινὰ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἑπτανήσου ἐν' ἀποτελῶσιν ὁμοσπονδίαν μᾶλλον ἢ μίαν Ἑπικράτειαν. Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἀπέκρουσε ζωηρῶς τοιαύτην πρόθεσιν, ἀλλὰ μοὶ εἶπεν, ὅτι πραγματικῶς ὁ Πρόεδρος τῆς Ῥωσσίας προέτεινε νὰ διατηρήσωσιν αἱ ἰόνιοι νῆσοι ἰδίαν σημαίαν.

Μοὶ εἶπε συνάμα, ὅτι ἐφρόνει, ὅτι θὰ θυνθῇ νὰ μοὶ κοινοποιήσῃ τὸ σχέδιον τῆς Συνθήκης ἐντὶ: δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν.

11.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κ. Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τὴν 13/25 Νομβρίου 1863.

Ἐν τῇ συνεντεύξει ἣν ἔσχον εἰς Pembroke Lodge μετὰ τοῦ Λόρδου Ῥώσσελ τὴν 9/21 Νομβρίου, ἡ Ἐξοχότης τοῦ μοι ἐγνωστοποίησεν ὅτι εἶχεν ἀπευθύνει διακοίνωσιν εἰς τοὺς Πρόσβεις τῆς Ἀγγλίας παρὰ ταῖς τέσσαρσιν Αὐλαῖς ταῖς ἐνδιαφερομέναις περὶ τοῦ Ἰονικοῦ ζήτηματος, δι' ἧς ἀπήντα εἰς τὰ κατὰ τῆς κατεδαφίσεως τῶν ὀχυρωμάτων Κερκύρας ἐπιχειρήματα τὰ ἐκτιθέμενα ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς Ἰονίου Συνελεύσεως τῇ ἀπευθυνθείσῃ τὴν 8/20 Ὀκτωβρίου εἰς τὴν Βασιλισσάν Βικτωρίαν.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μοι ἔδωκε σήμερον ἀντίγραφον τῆς διακοινώσεως ταύτης ἣν σπεύδω νὰ υποβάλω ὑμῖν ὧδε.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

(Σερμημέρον)

(Μετάφρασις.)

Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

Πρὸς τοὺς ΚΚ. Πρόσβεις τῆς Α. Βρετανικῆς Μεγαλειότητος παρὰ ταῖς Αὐλαῖς Παρισίων, Βιέννης, Βερολίνου καὶ Περτρούπολεως.

Τὴν 11 Νομβρίου 1863 (ν).

Μολόρδε,

Ἡ τῶν Ἰονίων Νήσων Βουλὴ ἐν τινι τελευταίᾳ συνεδριάσει αὐτῆς προέτεινε νὰ υποβληθῇ εἰς τὴν προσάτιδα Ἄγκασσαν, ψήφισμά τι περὶ τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας. Ἀλλὰ τοῦ Ἄρμοστοῦ τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος ἀρνηθέντος νὰ δεχθῇ τὸ ψήφισμα τοῦτο ὡς ὑπερβαῖνον τῆς Βουλῆς τὴν ἀρμοδιότητα, ἡ Βουλὴ τότε ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Ἄρμοστὴν παράστασιν ἧς ἀντίγραφον ἐγκλείω ὧδε.

Ἀλλ' οὐχ' ἦττον προέτεινα εἰς τοὺς Πρόσβεις τῆς Αὐστρίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας συνελθόντας εἰς συμβούλιον ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν κατὰ τὴν 29 τοῦ λήξαντος μηνὸς καὶ τὴν 3 τοῦ ἐνεστῶτος νὰ σκερθῶσιν ἐπὶ τῶν ἀρθρῶν τῆς περὶ ἐνώσεως τῶν Ἰονίων Νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκης, χωρὶς νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν παράστασιν ταύτην.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος ἔχει ἀληθῶς πρὸς τὰς μεγάλας Δυνάμεις ὑποχρεώσεις τινάς, ἀς ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ.

Ἡ κατὰ 9δριον τοῦ 1815 γενομένη Συνθήκη κατέστησε τὰς ἐπὶ τὰς Ἰονίους Νήσους ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον Κράτος καὶ ἔθηκεν αὐτὰς ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλέως τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Τὰ φρούρια ἐτέθησαν διὰ τῶν ἀρθρῶν 5 καὶ 6 ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ προστάτου Ἄνακτος πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους τούτου καὶ διὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν προστασίαν δικαιωμάτων.

Ὁλόκληρος ἡ γενομένη σύμβασις ἀπέδλεπεν εἰς τὴν εὐημερίαν τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Εὐρώπης.

Οἱ ἡγεμόνες τῆς Μεγάλης Βρετανίας παντὶ σθένει ἐπιδιώξαν τῶν σκοπῶν τούτων τὴν ἐπίτευξιν. Ὡς πρὸς τὸν πρῶτον, τῆς προστασίας ἐγγὺς οὐσας νὰ πάλωσῃ, ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης περὶ πλείστου ποιεῖται τὴν ἐξέυρεσιν τῶν μέσων δι' ἃν ἀσφαλισθῇ ἡ μέλλουσα εὐημερία Κράτους ἐπὶ τοσοῦτον ἐμπιστευθέντος χρόνον εἰς τὴν προστασίαν Αὐτῆς. Ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης οὐδὲν ἄλλο ἐπεζήτησεν ἢ τὴν εὐημερίαν τοῦ Ἰονίου Λαοῦ ἐνεργοῦσα τὴν ἐνωσιν αὐτοῦ μετ' ἐλευθέρου Κράτους, κατοικοιμένου παρὰ λαοῦ ὁμοφύλου, ὁμογλώσσου καὶ ὁμοθρήσκου.

Ὡς πρὸς τὸν δεύτερον σκοπὸν διάφοροι σχέψεις παρίστανται. Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις ἐβεβαιώθησαν πληρέστατα, ὅτι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας οὐδὲν Εὐρωπαϊκὸν συμφέρον παρεθλάφθη.

Ἀλλ' ἡ πρότασις τοῦ ἐνώσαι τὰς Ἰονίους Νήσους μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐτάραξε τὰ γειτονικά Κράτη τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Τουρκίας.

Τὰ Κράτη ταῦτα ἐξέφρασαν τὸν φόβον μὴ ἐπαναστατικὴ τις μερίς, βοηθουμένη ὑπὸ ἐνόπλων συμμοριῶν, διαπράξῃ ἐπιδρομὰς ἐπὶ τῶν γειτόνων ἐπαρχιῶν καὶ διεγείρῃ ταραχάς, ὥς οὐδὲ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, καὶ ὅταν ἔχῃ τὰς ἀρίστας προθέσεις, δυνήσεται ἴσως νὰ προλάβῃ ἡ τιμωρήσῃ.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δυνατόν ἡ μὲν νῆσος Κέρκυρα νὰ καταστῇ πηγὴ ἀταξίας, στίφη δ' ἐνόπλων ἐθιλον-τῶν, ἡτιγηθέντα ἐν Ἀλβανίᾳ ἢ Δαλματίᾳ, νὰ εὗρωσιν ἀσφαλὲς καταφύγιον ἐντὸς τῶν τειχῶν τοσοῦτον ἰσχυροῦ φρουρίου, ἀφ' οὗ δύνανται πάλιν νὰ ἐξέλθωσι πρὸς διατάραξιν καὶ δῆμωσιν τῶν γειτόνων ἐπαρχιῶν τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Τουρκίας.

Ἡ ἡσυχία τῶν Νήσων δύναται οὕτω νὰ διακοπῇ, ἡ δὲ εὐημερία αὐτῶν νὰ καταστραφῇ οὐ μόνον ὑπὸ ἐπαναστατικῶν ἐκστρατειῶν ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων μέτρων πρὸς ἀντίκρουσιν καὶ καταστολὴν τοιοῦτων ἀποτόλμων ἐπιθέσεων.

ὑπὸ τῶν φόβων τούτων κατεχομένη ἡ Κυβέρνησις τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας προέτεινεν εἰς τὴν Αὐτῆς Βρετανικὴν Μεγαλειότητα τὰς διατάξεις τῆς Συνθήκης τὰς σκοπούσας εἰς τὴν ἐλάττωσιν, ἂν μὴ τὴν ἀποφυγὴν, τῶν κινδύνων τούτων. Ἡ μὲν εἶναι ἡ τῶν Ἰονίων Νήσων οὐδετερότης, ἡ δὲ ἡ τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας κατεδάφισις.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τοὺς δύο σκοποὺς, τὴν εὐημερίαν τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Εὐρώπης, εἶναι πρόθυμος νὰ δεχθῇ τοὺς ὅρους τούτους.

Κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς ἡ εὐημερία τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου προαχθήσεται διὰ τῆς καλλιεργείας τῶν τεχνῶν τῆς εἰρήνης. Ἀκμάζον ἐμπόριον καὶ ἀκμάζουσα γεωργία, μὴ φορολογουμένη πέραν τῶν μέσων τῆς χώρας διὰ τὴν συντήρησιν μεγάλης στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἔσονται οἱ ἀρίστοι καρποὶ ἐλευθέρας καὶ ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος. Στρατὸς δυσανάλογος πρὸς τοὺς πόρους τῆς Ἑλλάδος, ἐξωτερικὴ δὲ πολιτικὴ ἐπιθετικὴ καὶ φιλοδόξου εἵδους, εἰσὶ κακά, ἅπερ ὀφείλουσι οἱ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδος ν' ἀποφύγωσι.

Ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης εἶναι ἐτοίμη ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ῥωσίας νὰ ἐγγυηθῇ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ νέου Βασιλείου, ὅταν αἱ Ἰόνιοι Νῆσοι ἐνωθῶσι μετ' αὐτοῦ.

Ἐπομένως ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης ἀρρῶσα εἰς τε τὴν ἐσωτερικὴν εὐημερίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἰονίων Νήσων, καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν συμμάχων Αὐτῆς, τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Σουλτάνου τῆς Τουρκίας εἶναι ἐτοίμη νὰ συστήσῃ εἰς τὰς ὑπογραφίσας τὴν Συνθήκην τοῦ Ὁκρίου 1815 καὶ τὴν Συνθήκην τοῦ 1832 περὶ τῆς προστασίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐγγυήσεως αὐτῆς, τὴν παραδοχὴν Συνθήκης ἀσφαλιζούσης τὴν οὐδετερότητα τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τὴν κατεδάφισιν τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας.

Εἰμί κτλ.

ΡΩΣΣΕΑ.

12

Πρὸς τὸν Κύριον Χ. Τρικούπην, εἰς Λονδίνον.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 29 Νοεμβρίου (11 Δεκεμβρίου) 1863.

Διὰ τοῦ τελευταίου Γαλλικοῦ σῆς ἀνηγγελάμεν τὴν λήψιν τῶν ὑπ' ἀριθ. 1—5 βματέρων ἀναφορῶν πέμψαντες ὑμῖν συνάμα νεωτέρας ὁδηγίας, συνταχθείσας συνεπείᾳ τῆς ἐν Λονδίνῳ ὑπογραφείσης ὑπὸ τῶν πέντε Μεγάλων Δυνάμεων Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου. Μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἐλάδομεν παρ' ὑμῶν νεωτέρας πληροφορίας ὥς καθυστεροῦντος ἐτι τοῦ Γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου ἐνεκα φαίνεται τῶν κατ' αὐτὰς ἐπικρατούντων σφοδρῶν ἀνέμων. Ἀναμένομεν νὰ λάβωμεν τὸ σχέδιον τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῶν τριῶν εὐεργετιδῶν Δυνάμεων συναρτησόμενης Συνθήκης, ὅπερ εἶχεν ἤδη ὑποσχεθῇ νὰ σῆς δώσῃ ὁ Κόμης Ῥώσσελ, ἵνα γνωρίσωμεν τὰς βάσεις καὶ τὸ κείμενον αὐτοῦ, καὶ ὁδηγηθῶμεν εἰς τὰ περαιτέρω, σχέδιον ὅπερ συνετάχθη, ἐλπίζομεν, συνεπείᾳ τῶν πρὸς αὐτὸν παραστάσεων σας ὑπὸ ἄλλους οἰωνοὺς ἢ τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ὑποδεικνυομένους. Ἐν τούτοις ἐν τινι συνεντεύξει ἡμῶν μετὰ τοῦ Πρίσβεως τῆς Γαλλίας Κ. Βουρὲ ἰσχύτως, οὗτος λαβὼν τὴν πρωτοβουλίαν προσέφερε νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τῆς Κυβερνήσεώς του ὅπως μετριασθῶσιν ἢ μεταβληθῶσιν οὐσιωδῶς οἱ περὶ οὐδετερότητος

ὅροι τῆς Συνθήκης τῆς 2|14 Νοεμβρίου. Ὁ Κύριος Βουρὲ φρονεῖ ὅτι εἶναι κατορθωτὸν ἡ οὐδετερότης τῆς Ἑπτα-
νήσου νὰ μὴ ἰσχύῃ ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος εἰμὴ μόνον ἀπέναντι τῶν ἄλλων δυνάμεων, ἤτοι μόνον τὰ ἄλλα
Κράτη νὰ μὴ δύνανται νὰ πέμπωσι ναυτικάς δυνάμεις εἰς τὰς θαλάσσας τῶν ἰονίων νήσων, οὐδὲ στρατιωτικῶς
νὰ καταλάβωσι ἢ προσβάλωσι τινὰς ἐξ αὐτῶν ἢ δὲ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νὰ ἔχῃ πλήρη τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ
δικαίωμα τοῦ νὰ πέμπῃ οἰασδήποτε θελήσῃ ναυτικάς τε καὶ στρατιωτικάς δυνάμεις πρὸς τὸ συμφέρον τῆς
ὑπηρεσίας τῆς· νὰ περιορισθῇ δὲ ἡ τοιαύτη οὐδετερότης εἰς μόνον τὴν Κέρκυραν, τῶν λοιπῶν νήσων ἀφομοιου-
μένων ἐντελῶς πρὸς τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τοῦ ἐνεστῶτος Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Ὁ λόγος ἐφ' οὗ στηρίζεται
τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ Κυρίου Βουρὲ εἶναι ὅτι ἡ ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος οὐδετερότης τῶν ἰονίων νήσων περιο-
ρῆται οὐσιαστικῶς καὶ καταστρέφει, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἐπ' αὐτῶν κυριαρχίαν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τοιαύτην
δὲ οὐδετερότητα οὐδ' ἡ ἱστορία, οὐδ' ἡ ἐνεστῶσα τῆς Εὐρώπης κατάστασις παρουσιάζει, καθότι οὔτε τοῦ Βελ-
γίου καὶ τῆς Ἑλβετίας, κηρυχθέντων οὐδετέρων, αἱ Κυβερνήσεις καλύονται εἰς τὴν ἐντὸς τῶν ἑπικρατειῶν
τῶν ἐλευθέρων κινήσιν τῶν στρατιωτικῶν τῶν δυνάμεων, οὔτε ὅταν ἄλλοτε δύο ἐπαρχίαι τοῦ Πεδεμοντίου
γατνιαζούσαι πρὸς τὴν Ἑλβετίαν εἶχον κηρυχθῇ οὐδέτεραι, ἡ Σαρδικὴ Κυβέρνησις ἐκωλύετο τοῦ νὰ πέμπῃ εἰς
αὐτάς οἰασδήποτε στρατιωτικάς δυνάμεις ἢ εἴθε τυχὸν θεωρήσει ἀναγκαίας· ἄλλως τε, ὁ Κύριος Βουρὲ λέγει, τὸ
μέτρον τοῦ νὰ μείνῃ ἐλευθέρᾳ ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος νὰ πέμπῃ εἰς Κέρκυραν ὅσας ἤθελε νομίσαι ἀναγκαίας
εἰς τὴν ὑπεράσπισίν τῆς στρατιωτικάς δυνάμεις, οὐδόπως δύναται νὰ καταστῇ ἐπικίνδυνον, καθότι πώποτε δὲν
θὰ δυνηθῇ ἡ Ἑλλὰς νὰ πέμψῃ εἰς Κέρκυραν πλέον τῶν 2 ἢ 3,000 στρατιωτῶν, ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι
ἥτι καὶ ἦν ἐποχὴν ἐξεργάγη ἡ ἐπίφοδος τοῦ Ναυπλίου ἐπανάστασις, μόλις ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐξαντλη-
θεῖσα ἠδυνήθη νὰ συγκεντρώσῃ κατὰ τῶν ἀποστατῶν 2,500 στρατιώτας.

Ὁμιλῶν οὕτως, ὁ Κ. Βουρὲ ἀπέσχε τοῦ νὰ μᾶς εἰπῇ ὅτι αἱ σκέψεις τοῦ αὐτοῦ ἀπορρέουσιν ἀπὸ τῆς Κυβερ-
νήσεώς του, ἀλλ' ἡμεῖς ἐσχηματίσαμεν ἐκ τοῦ συνόλου τῆς μετ' αὐτοῦ συνδιαλέξεώς μας τὴν πεποιθσιν τοῦ
ὅτι ἡ παρ' αὐτοῦ ἐκφρασθεῖσα ἰδέα ἔχει μᾶλλον τὴν πηγὴν τῆς εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἣν ἀντιπροσωπεύει.

Ἀπεφύγαμεν τοῦ νὰ ἐκφρασθῶμεν αὐτῷ ὅτι δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν τοιαύτην λύσιν καὶ περιορί-
σθωμεν εἰς τὸ νὰ τὸν εὐχαριστήσωμεν δι' ὅτι ἤθελε ἐνεργήσῃ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτός τε καὶ ἡ Αὐτοκρατορικὴ τοῦ
Ναπολέοντος Κυβέρνησις.

Ἐνομίσσαμεν ἐπάναγκας νὰ σᾶς εἰδοποιήσωμεν περὶ τῶν ἀνωτέρω, ὅπως ἴσθε εἰς θέσιν νὰ ὁδηγηθῇτε αὐτόθι
εἰς τὰς ἐνεργείας ὑμῶν.

Ὁ Ὑπουργός,
Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

13.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κ. Π. Δελιγιάννην.

Ἐν Αὐδίῳ, τὴν 21 Νοεμβρίου (3 Δεκεμβρίου) 1863.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μ' ἐπληροφόρησε πρὸ ὀλίγου ἐν τινι συνδιαλέξει, ἣν μετ' αὐτοῦ εἶχον σήμερον ἐν τῇ
ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτι τὸ σχέδιον τῆς μεταξὺ τῶν τριῶν δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκης ἀφοῦ
συνετάγη ἐν τῇ Ὑπουργείῳ τῶν Ἀποικιῶν εὐρίσκετο ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Λόρδου Παλμεστῶνος.

Παρετήρησα τῷ Λόρδῳ Ῥώσσελ ὅτι σήμερον ἀναχωρεῖ ὁ ταχυδρόμος τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὅτι ἐὰν δὲν λάβω
τὸ σχέδιον πρὸ τῆς ἐσπέρας ταύτης θ' αὐξήσωμεν κατὰ μίαν ἐβδομάδα τὴν χρονотριβὴν ἥτις θὰ ἐπέλθῃ κατὰ
φυσικὸν λόγον ἐκ τῆς ἀνάγκης εἰς ἣν εὐρίσκομαι ν' ἀναμείνω τὰς ὁδηγίας, ἃς ἡ Κυβέρνησίς μου θὰ ἐκρίνῃ
εὐλογον νὰ μοι δώσῃ, ἀφοῦ λάβῃ γινώσκιν τοῦ σχεδίου. Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἀπεκρίθη, ὅτι ἐξετίμα μὲν τὴν ἀξίαν
τοῦ χρόνου, ἀλλ' ὅτι τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ μοι ἀνακοινώσῃ ἀπὸ τῆς σήμερον τὸ σχέδιον, διότι δὲν ἐδύνατο νὰ
θεωρηθῇ ὡς ὀριστικῶς κατηρτισμένον, εἰμὴ ἀφοῦ τύχῃ τῆς ἐπιδοκιμασίας τοῦ Λόρδου Παλμεστῶνος.

Προσέθηκε μάλιστα, ὅτι πρὶν ἢ διαβιβάσθῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὸ σχέδιον τοῦτο ἔπρεπε νὰ
υποβληθῇ εἰς τοὺς Πρέσβεις τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μοι εἶπεν ὅτι δὲν ἐδύνατο τὸ καθ' αὐτὸν νὰ παραλείψῃ τὴν περὶ οὐδετερότητος καὶ τοῦ

συμπληρώματος αὐτῆς, δηλ. τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐν ταῖς Νήσοις στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος, ῥήτραν, ἀλλὰ μοι ἐφάνη πως διατεθειμένος νὰ εἰσέλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Αὐστρίας, ὅπως παραλειφθῇ ἡ περὶ περιορισμοῦ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων ῥήτρα καὶ ὅπως τὸ ἄρθρον μνημο-εὐη μόνως τῆς οὐδετερότητος.

Ὡς δὲ περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ δικαιώματα ἅπερ κέκτηται τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ Ναυτιλία ὄρων, ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μοι εἶπεν, ὅτι ἔλαβε σημείωσιν τῶν παρατηρήσεών μου, καὶ προσεῖπεν νὰ συνταχθῇ τὸ ἄρθρον εἰς τρόπον ὥστε τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος νὰ μὴ ᾔηται δεδωμένον μήτε ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν μήτε ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῶν ὑποχρεώσεων τούτων πλέον ἢ ὅσον ἦν τὸ ἰονικόν. Μ' ἐπληροφόρησε πρὸς τούτους, ὅτι ὁ Συνταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ Wypp ἐπανῆλθιν ἐκ Κερκύρας ὅπως δώσῃ πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν θὰ ᾔν ἄρκετόν νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ περὶ κατεδαφίσεως τῶν φρουρίων ῥήτρα τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου. Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις κατὰ τὰς ἐπανειλημμένας διαβεβαιώσεις τοῦ Λόρδου Ῥώσσελ ἐπεθύμει ν' ἀποφύγῃ τὴν διὰ τῆς κατεδαφίσεως παραμόρφωσιν τῆς πόλεως τῆς Κερκύρας καὶ οὐδὲν ἐπεθύμει νὰ πράξῃ πλέον τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου.

Ἐν πάσαις ταῖς μετὰ τοῦ Λόρδου Ῥώσσελ συνομιλίαις μου ἐφρόντισα νὰ τῷ εἶπω, ὅτι περὶ τῶν ὑποθέσεων τούτων ἐλάλουν αὐτῷ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μεγάλως χαλεπαίνει ὅταν τῷ λαλῶ περὶ τῶν ὑποχρεώσεων ἃς ἡ Ἀγγλία ἀνέλαβεν ἀπέναντι τοῦ Βασιλέως· ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἐνόμισα πρέπον νὰ παύσω τοῦ νὰ πραγματεύωμαι πάντοτε περὶ τούτου ὡς καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ἅπερ ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐν Ἑλλάδι θὰ ἔχῃ ἡ νέα πολιτικὴ ἢ ἀκολουθεῖ ὡς πρὸς ἡμᾶς ἡ Ἀγγλία.

Ὁ νέος Πρόεδρος τῆς Γαλλίας Πρίγκιψ de Latour d'Auvergne ἀφίκετο πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν. Ἐσχον μετ' αὐτοῦ συνδιάλεξιν περὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων, ἀλλ' ἀναλαβὼν μόλις τὴν ὑπηρεσίαν του, δὲν εἶχεν εἰσέτι μελετήσῃ τὸ ζήτημα. Οὐχ' ἦν μοι ἐξέφρασε τὰς φιλικωτέρας διαθέσεις.

Δὲν ἐλπίζω πολὺ πρὸς τοῦ Βασιλέως Βρουνώφ. Ἡ ἐξοχότης του μοι ἐπαναλαμβάνει ἀδιακόπως ὅτι κακῶς πράττομεν νὰ μεταχειρίζομεθα γλῶσσαν τόσῃ ἀπαιτητικῇ, ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶναι Κράτος μικρὸν μὴ δυνάμενον ν' ἀντιταχθῇ τελεσφόρως κατὰ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ὅτι οἱ ὅροι τῆς Συνθήκης εἶναι λίαν εὐπαραδέκτοι, καὶ ὅτι ἀφοῦ ἡ Ῥωσσία ἀπεδέξατο τὴν κατεδάφισιν τῆς Σεβαστουπόλεως, τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν ναυτικῶν δυνάμεων ἃς τῇ ἐπετρέπετο νὰ διατηρῇ ἐν αὐτῇ, ἡδυνάμεθα κάλλιστα, χωρὶς νὰ ταπεινωθῶμεν, ν' ἀποδεχθῶμεν τοὺς αὐτοὺς ὅρους διὰ τὴν Ἑπτάνησον.

Τὸ Σάββατον, 16/28 Δεκεμβρίου, ἔλαβον τὸ ὑμέτερον κρυπτογραφικὸν τηλεγράφημα τῆς 13/25. Ἡ διακοπὴ τῆς τηλεγραφικῆς συγκοινωνίας μεταξὺ Χίου καὶ Σύρου ἐξηγεῖ τὴν βραδύτητα τοῦ νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας ὑμῶν τὸ τηλεγράφημά μου τοῦ Σαββάτου, 9/21 Δεκεμβρίου. Γινώσκετε ἤδη ὅτι δὲν μοι ζητεῖται νὰ ὑπογράψω τὴν Συνθήκην τῆς 2/14 Νοεμβρίου. Ἀλλ' οὐχ' ἦν ἀναγκαῖον θεωρῆσα νὰ ἐπαναλάβω τῷ Λόρδῳ Ῥώσσελ τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑμετέρου τηλεγραφήματος, ὅπως τῷ καταδείξω τὴν ἀλγεῖν ἑντύπωσιν ἣν προὔξεν ἡ ἐν Ἑλλάδι αἰ ἐπὶ τῶν δυνάμεων ληφθεῖσαι ὡς πρὸς ἡμᾶς ἀποφάσεις χωρὶς νὰ ζητηθῇ ἡ ἡμετέρα γνώμη.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

14.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κ. Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ, τῇ 27 Νοεμβρίου (9 Δεκεμβρίου) 1863.

Ὁ Σὺρ Ἑρρίκος Βούλβερ ἐξεπλήρωσε τὴν υπόσχασιν ἣν εἶχεν εὐαρεστηθῇ νὰ μοι δώσῃ, οὐ μόνον διαβεβῶσας συμβουλὰς τῇ Αὐστριακῇ Κυβερνήσει, ἀλλὰ παρυστήσας ὡσαύτως τῇ Ἀγγλικῇ πόσον ἢ ὡς πρὸς ἡμᾶς διαγωγὴ αὐτῆς ἡδύνατο νὰ παραβιάσῃ τὴν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Ἀγγλικὴν πολιτικὴν.

Ἡ ὑψηλὴ θέσις ἣν ὁ Σὺρ Ἑρρίκος κατέχει ἐν Κωνσταντινουπόλει δίδει εἰς τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ πραγμάτων τοιαύτης φύσεως μεγάλην βαρύτητα καὶ δυνάμει νὰ συγχρῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διότι εὖρομεν συνήγορον τοσαύτης ἀπολαύοντος ἐπιρροῆς. Ὁ Σὺρ Ἑρρίκος εἶναι εὐχαριστημένος διὰ τὸν τρόπον, δι' οὗ ἤκουσε τὰς παρατηρήσεις του ὁ Πρόεδρος τῆς Αὐστρίας, εἰς ὃν εἶπεν, ἐν περιλήψει, τὰ ἐπόμενα.

Ἐν πρώτοις ἀπέπτυξεν αὐτῷ ὅποια πλεονεκτήματα θὰ ἐπορίζετο ἡ Αὐστρία ἰδρύουσα φιλικὰς μετὰ τῆς Ἑλλάδος σχέσεις, καὶ τῷ ὑπέδειξε νὰ ὠφεληθῇ αὕτη τῆς περιστάσεως ἣν τῇ παρεῖχον αἱ ἐκκρεμεῖς διαπραγματεύσεις. Λαμβάνων ἔπειτα ἀνὰ χεῖρας τὴν Συνθήκην τῆς 2/14 Νοεμβρίου, παρετήρησεν ὅτι εἰς τῶν ὄρων αὐτῆς, ὁ τῆς οὐδετερότητος, μόνον κατὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Αὐστρίας ἡδύνατο νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα, διότι μόναι αὗται θὰ τὸν ἐφύλαττον. Εὐχερὲς ὡσαύτως ὑπῆρξεν αὐτῷ νὰ καταδείξῃ τὸ ἄχρηστον τῆς διατάξεως δι' ἧς τίθενται περιορισμοὶ εἰς τὴν ἐν ταῖς νήσοις ἐνοπλον δυνάμειν τῆς Ἑλλάδος. Ὡς πρὸς δὲ τὴν κατεδάφισιν τῶν φρουρίων ἐξέφρασε τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ γνώμην, καθ' ἣν ἡ ἰσχύς τῆς Κερκύρας δὲν συνίστατο ἐν τοῖς φρουρίοις, ἀλλ' ἐν τῇ θέσει καὶ τῷ φυσικῷ τοῦ ἐδάφους αὐτῆς σχηματισμῷ. Ἐκ τούτων δὲ συνήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Αὐστρία πλείονας θὰ εὕρισκεν ἐγγυήσεις ἐφελκούσας τὴν ἀγάπην τῶν λαῶν ἢ ἐπιδιώκουσα νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἀδυνάτους διὰ μέσων οὐδαμῶς τελειοφάνων. Οὐχ' ἦντιν ὁ Σὶρ Ἑρρίκος ὡμολόγησεν ὅτι ἐπειδὴ τό τε κοινὸν καὶ οἱ εἰδήμονες ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ ἐπρέσβευον ἐναντίαν γνώμην ὡς πρὸς τὰ φρούρια, ἡδύνατο νὰ προβῶσιν εἰς τινὰς κατεδαφίσεις, καταβάλλοντες ὁμῶς πᾶσαν φροντίδα ἵνα ὅσον ἔστι μὴ προσβληθῇ ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἐξαιρέσει τῆς τελευταίας ταύτης παραχωρήσεως, ὁ Σὶρ Ἑρρίκος Βούλβερ ὡμίλησε τῷ Κόμητι Ἀππονύϊ σύμφωνα πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

15

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τὴν 27 Νοεμβρίου (9 Δεκεμβρίου) 1863.

Ἐλαβον πρὸ μικροῦ συνδιάλεξιν περὶ τοῦ ἰονίου ζητήματος μετὰ τοῦ Κόμητος Ἀππονύϊ, Πρέσβειος τῆς Αὐστρίας. Εἶπον αὐτῷ ὅτι ἐπεκαλέσθην τὴν μεσολάβησιν τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἀδικον δυσπιστίαν ἣν ἔτρεφον κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐν Βιέννῃ καὶ ἐγκαινισθῶσι φιλικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο τόπων, τῷ παρέστησα δὲ τὴν ἐντύπωσιν ἣν παρήγαγον ἐν Ἑλλάδι οἱ ὅροι τῆς Συνθήκης τῆς 14 Νοεμβρίου, τῷ ὑπέδειξα τὰς ἐνδεχομένας συνεπειὰς αἰτίνες δὲν ἦσαν τοιαῦται οἷας ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἡδύνατο νὰ ἐπιθυμῇ, καὶ ἀπέναντι ὧν τούτων τῷ κατέδειξα ὅπόσον φαντασιώδῃ ἦσαν τὰ πλεονεκτήματα ἅτινα ἡ Κυβέρνησις τοῦ ἐθεώρησεν ὡς παγάζοντα ἐκ τῶν τεθέντων ὄρων.

Ὁ Κόμης Ἀππονύϊ μοι ὡμίλησε μετ' εὐκρινείας, ἦκουσε μετὰ προσοχῆς τὰς παρατηρήσεις μου καὶ μοι εἶπεν ὅτι ἀναχωρῶν ἐκ Βιέννης ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θέσιν του πρὸ πέντε περίπου ἑβδομάδων ἐπεφορτίσθη ὑπὸ τοῦ Κόμητος Ρέιχβέργ νὰ εἴπῃ τῷ Λόρδω Ρώσσελ ὅτι ἡ Αὐλὴ τῆς Βιέννης θέλει ἀναγνωρίσει τὴν νέαν Δυναστείαν ἐντὸς ὀλίγου. Ἐτελείωσα τὴν συνδιάλεξίν μου μετὰ τοῦ Κόμητος λέγων αὐτῷ ὅτι προσεχῶς θὰ ἐπαναλάβω αὐτήν.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

16.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τὴν 27 Νοεμβρίου (9 Δεκεμβρίου) 1863.

Εἰς τὰς ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν καὶ ὑπ' ἀριθ. 12 καὶ 13 ἐκθέσεις μου ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ περιγράψω συντόμως τὰς συνομιλίας τὰς ὁποίας ἐλαβον τὴν μὲν πρώτην μετὰ τοῦ Σὶρ Ἑρρίκου Βούλβερ, μετὰ μεσημβρίαν δὲ μετὰ τοῦ Πρέσβειος τῆς Αὐστρίας. Μοι ὑπολείπεται ἤδη νὰ ἐκθέσω ὑμῖν καὶ τὴν πρὸ μικροῦ συνέντευξίν μου ἐν τῷ ὑπουργίῳ τῶν Ἐξωτερικῶν μετὰ τοῦ Λόρδου Ρώσσελ.

Εὐχαρίστως παρατηρῶ εἰς ἐκάστην νέαν μετὰ τοῦ Λόρδου Ῥώσσελ συνέντευξίν μου ἐπαισθητὴν πρόωδον ἐν τῇ ὁδῷ τῆς συνδιαλλαγῆς. Σήμερον μοι εἶπεν, ὅτι πρὶν εἰσελθῆ εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως περὶ τοῦ Ἰονίου ζητήματος, ἐπέθυμι νὰ μὲ ἴδῃ ἵνα μ' ἐρωτήσῃ τίνας ἦσαν αἱ τροποποιήσεις αἱ δυνάμεναι νὰ ἐπενεχθῶσιν εἰς τὸ ἄρθρον τῆς οὐδετερότητος ὅπως καταστῇ παραδεκτὸν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἀπάντησα πάραυτα ὅτι ἐπρεπε ν' ἀπαλειφθῇ αὐτὸ ὁλοσχερῶς, ὅτι ὁ ὅρος οὗτος, ὅπως διευτυποῦτο, προὔξεν τὴν χειρίστην ἐντύπωσιν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ἑπτανήσῳ καὶ ὅτι ἵνα ἱκανοποιηθῇ ἡ κοινὴ γνώμη οὐδὲν αὐτοῦ ἔχνος ἐπρεπε νὰ μὲν ἐν τῇ μετ' ἡμῶν Συνθήκῃ. Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ὑπνίχθη ὅτι δυνατόν ἴσως ἦτο νὰ περιορισθῇ ἡ οὐδετερότης εἰς τὴν Κέρκυραν καὶ τὰς παρακειμένας νήσους, ἀλλ' ἐγὼ ἀπέκρουσα τὴν ἰδέαν ταύτην εἰπὼν ὅτι δὲν τὴν ἐθεώρουν οὔτε ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἐν Ἑλλάδι ὡς παραχώρησις.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μοι εἶπεν ὅτι τόσῳ εἶναι ἀληθές ὅτι δὲν ἐθεώρει τὸν ὅρον τῆς οὐδετερότητος ὡς ἀναγκαῖον ὥστε δὲν περιέλαβεν αὐτὸν ἐν τῇ σχεδίῳ τῆς Συνθήκης τῆς 14 Νοεμβρίου· ἀλλ' ὅτι ὑπεχρεώθη νὰ καταχωρήσῃ αὐτὸν τῇ ἐπιμόνῳ αἰτήσῃ τῆς Αὐστρίας, ὑποστηριζομένης ὡς πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Βαρῶνος Βρουνώφ. Ἐνδοὺς ὅμως ἀπαξ δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ ἐξαπατήσῃ τὴν Αὐστρίαν. Τῷ ἀπάντησα ὅτι δὲν ἐζήτουν νὰ παραβῇ τὰς ὑποχρεώσεις του, ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα ὅπως λάβῃ τὴν συναίνεσιν τῆς Αὐστρίας ἵνα αἱ εἰρημνικαὶ ὑποχρεώσεις ἐκλείψωσι.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ δυσανασχίτησε κατὰ τῆς παραλήγου, ὡς τὴν ἀπεκάλει, ἀντιπολιτεύσεως τοῦ κοινοῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἑπτανήσῳ κατὰ τοῦ ὅρου τῆς οὐδετερότητος. Ὅσον διατεθειμένη καὶ ἂν ᾔθελεν ἦναι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις νὰ εἰσακούσῃ, τὸ ἐπ' αὐτὴν, πᾶσαν σπουδαίαν ἀπαιτήσιν, δὲν ἡδύνατο νὰ θεωρήσῃ ὡς τοιαύτην τὴν ἀποποίησιν τῶν Ἰονίων νήσων νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς κατάστασιν πραγμάτων ἣν τὸ Βίλγιον καὶ ἡ Ἑλβετία ἐδέχοντο ὡς εὐεργέτημα. Ἰπέδειξα τότε τὴν ὑπάρχουσαν διαφορὰν μεταξὺ τῶν περιπτώσεων ἐκείνων καὶ τῆς ἡμετέρας, καὶ προσέθηκα ὅτι ἀφοῦ ὁ Λόρδος Ῥώσσελ δὲν θεωρῇ ὡς ἀναγκαῖον τὸν ὅρον τῆς οὐδετερότητος, κοινὸν τοῖς πᾶσι ὑπῆρχε συμφέρον νὰ διασκεδασθῶσι διὰ τῆς τοιαύτης παραχωρήσεως αἱ ἀνησυχίαι ἃς ἐγέννησεν ἡ Συνθήκη τῆς 14 Νοεμβρίου.

Διεκοίνωσα τῷ Ὑπουργῷ τὴν συνομιλίαν ἣν ἐλαβὼν μετὰ τοῦ Κόμητος Ἀππονύϊ καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐνισχύσῃ τὰς διαπραγματεύσεις εἰς ἃς προέβητο νὰ προδῇ μετὰ τῆς Αὐστρίας, ἀποστέλλων πάραυτα εἰς Βιέννην τὸν Σίρ Ἑρρίκον Βουλβερ. Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ὅστις μόνος πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μοι εἶχε παραστήσῃ ὡς πιθανὸν νὰ ἐπιφορτισθῇ ὁ Κ. Βουλβερ νὰ διέλθῃ ἐκ Βιέννης ἐπιστρέφων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐξέφρασε σήμερον τὴν ἐναντίαν γνώμην ἣν κατανοῶ ὡς ἐκ τῶν προελθουσῶν περιπλοκῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο συνεπίσχε τοῦ ζητήματος τοῦ Σλειδικ-Ὀλσταίν. Μοι ὑπεσχέθη ὅμως ὁ Ἐξοχότης του νὰ ὁμιλήσῃ εὐθὺς σήμερον τῷ Κ. Ἀππονύϊ, ἐπιφορτίζων αὐτὸν ν' ἀνακοινώσῃ εἰς Βιέννην τὰ ἰδέας του.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

17.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργόν Κ. Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τὴν 28 Νοεμβρίου (10 Δεκεμβρ.) 1863.

Ἐλαβὼν σήμερον συνέντευξιν μετὰ τοῦ Βαρῶνος Βρουνώφ καθ' ἣν τὸν παρεκάλεσα νὰ μᾶς συνδράμῃ παρὰ τῇ Αὐστριακῇ Κυβερνήσει πρὸς διευθέτησιν τῶν δυσχερειῶν ἃς παρουσιάζουσιν οἱ ὅροι τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου. Ὁ Βαρὼν μοι ὑπεσχέθη νὰ ὁμιλήσῃ εὐθὺς σήμερον τῷ Κόμητι Ἀππονύϊ. Μοι ἔκαμε κατόπιν τὴν ἐξῆς παρατήρησιν, ἣν ὀφείλω ν' ἀνακοινώσω ὑμῖν ὡς συμπίπτουσαν μὲ τὴν παρ' ἐμοῦ ἐκφρασθεῖσαν γνώμην. « Διὰ τοῦ Λούδ, μοι εἶπε, δύνασθε νὰ ἐπηρεάσῃτε τὴν Αὐστριακὴν Κυβέρνησιν. Εἰν ἥσθε διατεθειμένοι νὰ » παραχωρήσῃτε αὐτῷ προνόμιόν τινα ἐν Ἑλλάδι, ὡς ἀνταλλαγὴν θὰ ἐπιτυγχάνετε ἴσως σπουδαίας παραχωρήσεις ». Εἶναι τῶνυτι ἀληθέστατον ὅτι ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις οὐχ ἦττον ἐνδιαφέρεται ὅπως ἀπολαύσῃ ὠφελείας ὑπὲρ τῆς ἀτμοπλοικῆς Ἑταιρίας τῆς ἥ διὰ τὴν κατεδάφισιν τῶν φρουρίων καὶ τὴν οὐδετερότητα. Εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀπόκειται ν' ἀποφασίσῃ πῶς δυνάμεθα νὰ ὠφεληθῶμεν ἐκ τῆς διαθέσεως ταύτης.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον Χ. Τρικούπην, εἰς Λονδίνον.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 6/18 Δεκεμβρίου 1863.

Διὰ τοῦ προτελευταίου ἀτμοπλοίου ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ 21 Νοεμβρίου καὶ ὑπ' ἀριθ. 8 ἡμετέραν ἀναφορὰν διὰ δὲ τοῦ χθὲς ἀφικθέντος ἐλάβομεν τὰς ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 10—18 (ἐξαίρειται μόνον τῶν ἀριθ. 15 καὶ 16 αἰτινες δὲν ἐρθασαν παντάπασιν εἰς χεῖρας ἡμῶν.)

Ἐλπίζομεν ὅτι ἔχετε ἤδη τὰς δευτέρας ὁδηγίας δι' ὧν ἐπέμψαμεν ὑπὸ χρονολογίαν 21 Νοεμβρίου (3 Δεκεμβρίου) ὡς καὶ τὸ διὰ τοῦ τελευταίου ἀτμοπλοίου σταλὲν ὑμῖν ἐγγράφον τῆς 29 Νοεμβρίου (11 Δεκεμβρίου) ἀφορῶν τὰ τῆς συνδιαλέξεως ἡμῶν μετὰ τοῦ Κυρίου Βουρέ.

Ἐξ αὐτῶν ἐπορίσθητε βεβαίως πολλὰ ἐπιχειρήματα καταδεικνύοντα τὴν σπουδαιότητα ἀρ' ἐνὸς τῆς οὐδετερότητος τῶν Ἰονίων Νήσων δι' ἡμᾶς, καὶ τὸ ὅπως μάταιον τοῦ μέτρου τούτου ἀρ' ἑτέρου διὰ τὰς Εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις. Ἐλπίζομεν ὅτι, ὅποταν θέσῃτε ταῦτα ὑπ' ὄψιν τοῦ Κόμητος Ῥώσσελ εὐκρινῶς, θέλει παύσει οὗτος ἀπορῶν διὰ τὸν γενόμενον ἐν Ἑλλάδι τε καὶ Ἐπτανήσῳ θόρυβον ἐνεκα τῆς οὐδετερότητος. Τοιαύτην ἐκπληξιν ἐκφράζει παραδόξως δι' ἡμᾶς ὁ Κόμης Ῥώσσελ ἐν ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Κύριον Σκάρλετ, ὅστις μᾶς ἀνέγνωσε τὸ περιεχόμενον αὐτῆς. Ἔγνωμεν, ἐν τούτοις, εὐχαρίστως, τὰ παρ' ὑμῶν ἐνεργηθέντα καὶ τὴν ὁπωσοῦν εὐχάριστον μορφήν ἣν λαμβάνουσι τὰ πράγματα ὁσημέραι ἐπὶ τοῦ σπουδαιότητος τούτου ζητήματος.

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς Αὐστριακῆς Ἀτμοπλοίας τοῦ Δούδ ἐλάβομεν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ κατ' αὐτὰς συνδιαλέξιν τινα μετὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πρέσβεως τῆς Αὐστρίας Κυρίου Testa. Ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις ἐστὶ διατεθειμένη νὰ πράξῃ ὅ,τι δύναται ἵνα εὐχαριστήσῃ κατὰ τοῦτο τὴν Αὐστριακὴν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐστὶν ἀρκετὰ σπουδαῖον, ἀπαιτεῖται δὲ καὶ ἡ σύμπραξις τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος, θέλομεν τὸ φέρει εἰς τὸ Ἰπουργικὸν Συμβούλιον καὶ ἐπιφυλακτόμεθα νὰ σὲς γράψωμεν κατόπιν. Σὲς παρακαλοῦμεν ἐν τούτοις νὰ προσπαθήσῃτε νὰ πληροφορηθῇτε καὶ μᾶς κοινοποιήσῃτε εὐκρινῶς τί ὡς πρὸς τοῦτο ἐπιζητεῖ ἡ Αὐστρία.

Ὁ Υπουργός,

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον Χ. Τρικούπην, εἰς Λονδίνον..

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 6/18 Δεκεμβρίου 1863.

Ἐν ταῖς διαφοραῖς ὑμῶν ἀναφοραῖς παρετηρήσαμεν, ὅτι δὲν μνημονεύετε παντάπασιν, ἂν ἐλάβετε ἢ οὐ συνδιαλέξιν τινα μετὰ τοῦ αὐτόθι Πρέσβεως τῆς Πρωσσίας.

Ἡ δύναμις αὕτη, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της ἐν Εὐρώπῃ, δὲν ἔχει πραγματικὸν συμφέρον ἵνα ἐνδιαφέρηται τόσο ὑπὲρ τῆς Τουρκίας ἢ καὶ τῆς Αὐστρίας, οὔτε νὰ ἐπιθυμῇ ἀπολύτως τὴν κατεδάφισιν τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας ἢ τὴν οὐδετερότητα τῶν Ἰονίων Νήσων. Ὅλα ταῦτα τὰ ζητήματα κατ' οὐδὲν δύνανται νὰ ἐπηρεάσωσι τὴν πολιτικὴν αὐτῆς οἰκονομικὴν καὶ ἂν λάβωσι λύσιν· ἀρ' ἑτέρου δὲ, ἐνθ' οὐδὲν ὡσαύτως ἔχει συμφέρον ἵνα ἡ Ἑλλὰς περιορισθῇ ὅπως δὴ ποτε, εἰδείξεν ἀπ' ἐναντίας εἰς ἄλλας δυσχερεῖς ἡμῶν περιστάσεις οὐ μικρὰν συμπάθειαν πρὸς ἡμᾶς.

Καλὸν, ἐπομένως, φρονοῦμεν νὰ ἐλθῃτε μετὰ τοῦ Πρέσβεως τῆς Δυνάμεως ταύτης εἰς ἰδίαν συνεννόησιν, ἂν δὲν ἐπράξετε ἤδη τοῦτο, καὶ νὰ προσπαθήσῃτε νὰ πείσητε αὐτὸν ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀξιώσεων. Ἡ φωνὴ τῆς Πρωσσίας δύναται μεγάλως νὰ μᾶς ὠφελήσῃ.

Ὁ Υπουργός,

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κ. Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τὴν 27, Νοεμβρίου (9 Δεκεμβρίου.) 1863.

Ὡς κάλλιστον σημεῖον τῆς βελτιώσεως τῶν διαθέσεων τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὰς διατάξεις ὅς ἡ μεταξὺ τῶν τριῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκη θέλει περιλαμβάνει θεωρῶ καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ σχέδιον αὐτῆς, πρὸ ἡμερῶν προπαρασκευασθὲν, ἀφῆθη κατὰ μέρος. Ἡρώτικα σήμερον τὸν Λόρδον Ρῶσσελ ἐὰν τὸ σχέδιον αὐτὸ θὰ μοὶ κοινοποιηθῇ ἐγκαίρως ἵνα τὸ ἀποστελῶ εἰς Ἀθήνας διὰ τοῦ ταχυδρομείου, τῇ ἐπαύριον, ἀλλὰ μοὶ ἀπήντησεν ὡς καὶ πρὸ τινων ἡμερῶν, ὅτι ἐπληρώθησαν ἐπ' αὐτοῦ τροποποιήσεις τινες καὶ ὅτι ἐμελλε νὰ τυπωθῇ ἐκ νέου. Ὁ Πρέσβυς τῆς Γαλλίας μοὶ εἶπε πρὸ μικροῦ ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σχέδιον δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη εἰσέτι. Ἐπίσης οὐδ' ὁ Βαρὼν Βρουνὼφ ἔλαβεν ἐτι αὐτοῦ γινώσκιν. Ὅθεν δῆλον ἀποβαίνει ὅτι ἀναμένεται τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀρξαμένων μετὰ τῆς Αὐλῆς τῆς Βιέννης διαπραγματεύσεων πρὸς ὀριστικὴν αὐτοῦ σύνταξιν.

Ἐν τούτοις καταγίνονται πάντοτε εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τῆς κατεδαφίσεως τῶν ὀχυρωμάτων τῆς Κερκύρας, δὲν εἶναι δ' ἀπίθανον ἡ κατεδαφίσις νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν νῆσον τοῦ Βίβου, καὶ τοὶ κατὰ τὰ διαγραφόμενα σχέδια, πρόκειται νὰ ἀποτελειωθῇ ὡσαύτως τὸ φρούριον Ἀβραάμ καὶ νὰ κατεδαφισθῶσι δύο ἐν τῇ πόλει προμαχώνες, οἵτινες, κατὰ τὸν Λόρδον Ρῶσσελ, στενοχωροῦσι πολὺ τοὺς κατοίκους. Παρεκάλεσα τὴν βελοχότητά του ν' ἀφήσῃ εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Κερκύρας τὴν φροντίδα τῆς κατεδαφίσεως τῶν εἰρημένων προμαχόνων, ἐὰν πράγματι ἡ πόλις ἀπῆται τὴν κατεδαφίσιν αὐτῶν.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κ. Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τὴν 1|13 Δεκεμβρίου 1863.

Ἐπετῆρθην σήμερον τὸν Λόρδον Ρῶσσελ εἰς Pembroke Lodge καὶ ἀνέγνω αὐτῷ τὸ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου (3 Δεκεμβρίου) ὑμέτερον ἔγγραφον. Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς ἤκουσεν αὐτῆς ἀναγνώσεως ταύτης μετὰ πολλῆς προσοχῆς.

Εἰς τὸ μέρος ἔθθα γίνεται λόγος περὶ τῆς βλάβης ἣν θὰ προξενήσῃ τῇ πόλει ἡ κατεδαφίσις τῶν φρουρίων, ὁ Λόρδος Ρῶσσελ μὲ διέκοψε διὰ τῆς ἐπομένης παρατηρήσεως. «Γινώσκετε κάλλιστα, μοὶ εἶπεν, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ἐγγιχθῶσι τὰ ἐν τῇ πόλει ὀχυρώματα.» Κατόπιν, ἐκεῖ ὅπου λέγετε ὅτι ἡ Γαλλία ἢ ἡ Ἀγγλία δύνανται νὰ καταλάβωσι τὴν Κέρκυραν ἐν καιρῷ πολέμου, ἐναντίον τῆς οὐδετερότητος, ὁ Λόρδος Ρῶσσελ παρετήρησε ὅτι βεβαίως ἡ Ἀγγλία δὲν θέλει παραβῇ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς.

Παρακατιὸν, καὶ ἐπὶ τῇ γινομένῃ ἐν τῷ ἔγγραφῳ παρατηρήσει ὅτι ἐκάστη νῆσος πρέπει νὰ ᾖ διοικητικῶς συνενωμένη μετὰ τοῦ παρακειμένου αὐτῇ Νομοῦ, μοὶ ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἔβλεπε τὴν τοιαύτην ἀνάγκην, καθόσον αἱ Νῆσοι ἐδιοικοῦντο σήμερον κάλλιστα κεχωρισμέναι ἀπ' ἀλλήλων. Καὶ ὅμως, εἶπον, ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸ πάντων ἤκουσα νὰ ψέγουν τὸ διοικητικὸν σύστημα τῆς Ἑπτανήσου, ὡς ἐκάστη ἦτον ὀργανισμένη ὡς μικρὸν Βασίλειον. Ὁ Λόρδος Ρῶσσελ ὡμολόγησεν ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι δαπανηρότατον, ἀλλ' ὅπως δὴποτε, εἶπεν, μόνον ἐν καιρῷ πολέμου ἡ διοίκησις τῶν Νήσων θὰ ἐνεργεῖται ἄλλως ἢ ἐν τοῖς λοιποῖς Νομοῖς τοῦ Βασιλείου. Ἐντεῦθεν λαβὼν ἀφορμὴν μοὶ εἶπεν ὅτι συναισθανθεὶς τὴν βαρύτητα τῶν ἀντιρρήσεών μου κατὰ τῆς εἰδικῆς διατάξεως τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐν ταῖς Νήσοις Ἑλληνικῶν δυνάμεων, ἀφῆρσεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ σχεδίου τῆς Συνθήκης. Ἐπέμεινα ζωηρῶς ἵνα μὴ κάμῃ παντελῶς μνείαν τῆς οὐδετερότητος, ἀλλὰ καίτοι σύμφωνος ὡς πρὸς τὸ ἀρχιστον αὐτῆς, ἐθεώρει ἑαυτὸν ὑπὸ χρεων νὰ τὴν μνημονεύσῃ.

Μαθὼν ὅτι τὸ σχέδιον τῆς Συνθήκης ἐμελλε νὰ κοινοποιηθῇ τὴν ἐπαύριον εἰς τοὺς Πρέσβεις τῆς Γαλλίας,

Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας, παρεκάλεσα τὸν Λόρδον Ῥώσσελ ν' ἀποφύγῃ ἐν αὐτῷ πᾶσαν μνείαν τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου.

Ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μοι ἀπήντησεν ὅτι οὐδεμίαν εἶχεν ἐπιθυμίαν νὰ ποιήσῃ μνείαν αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι ἐθεώρει ἀδύνατον νὰ συντάξῃ ἄνευ αὐτῆς τὸ προοίμιον.

Ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τὰ χορηγηθέντα εἰς τε τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, ὁ Λόρδος Ῥώσσελ μοι παρητήρησεν ὅτι ἐὰν αἱ Δυνάμεις παραδέχοντο τὰς παρατηρήσεις μου ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῶν εἰρημένων υποχρεώσεων, ἡ διάκρισις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῶν ἰονίων Νήσων δὲν θὰ διαιωρίζετο, ὡς λέγει τὸ ὑμέτερον ἔγγραφο, καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπιχείρημα δὲν θὰ ἔχῃ πλέον τὴν αὐτὴν ἰσχύϊν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Λόρδος Ῥώσσελ δὲν φαίνεται ἀποδίδων σημασίαν, ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν ἐποψίν, εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἄρθρου 4. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 5. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μὲν πρῶτον προέρχεται ἐκ τῆς Αὐστρίας, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τῆς Γαλλίας, ἡ συναίνεσις αὐτῶν εἶναι ἀναγκαία ὅπως ἀπαλειφθῶσι, δὲν φαίνονται ὅμως διατεθειμέναι νὰ τὴν δώσωσι.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

22.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τῇ 1/13 Δεκεμβρίου 1863.

Τὴν ἐσπέραν ταύτην ὑπῆρχε μικρὰ συναναστροφή εἰς τοῦ Κόμητος Ἀππονύ, ὠρελήθην δὲ τῆς περιστάσεως ἵνα τῷ ὁμιλήσω ἐκ νέου περὶ τοῦ ἡμετέρου ζητήματος.

Μοὶ ἐφάνη ἀνῆσυχος μὴ κατορθώσωμεν λάθρα νὰ μᾶς γίνῃ παραχώρησις τις παρὰ τὴν θέλησιν τῆς Κυβερνήσεώς του. Τὸν ἐβεβαίωσα ὅτι ἠλπίζομεν πολλὰς τοιαύτας, ἀλλὰ τῇ συναίνεσει τῆς Αὐστρίας, καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐνεργήσῃ ὅπως τύχωμεν τῆς συναίνεσεως ταύτης.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

23.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κ. Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, τῇ 2/14 Δεκεμβρίου 1863.

Ἀέγων σήμερον εἰς τὸν Βαρῶνα Βρουνώρ τὸ ἀπὸ 23 Νομβρίου (3 Δεβρίου) ὑμέτερον ἔγγραφο, ὅπερ οὐδόλως εὐχρίστησε τῷ Κ. Πρέσβει τῆς Ῥωσσίας. Εἶναι γεγραμμένον, εἶπε, μετὰ πολλῆς τέχνης, ἀλλ' εἰς ὅρος ὡσανεὶ ἐθεώρει ἐχθροὺς τοὺς υπογράψαντας τὴν Συνθήκην τῆς 2/14 Νοεμβρίου, ἐνῷ αὕτη προέθετο νὰ παραχωρήσῃ εὐεργέτημα τῇ Ἑλλάδι. Ἀρκεῖ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βαρῶνος Βρουνώφ, ὅτι αἱ Δυνάμεις συνήνεσαν εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἐνώσεως, ἃς ποιοῦν δ' εἶναι ἐκ μέρους ἡμῶν νὰ φαινόμεθα ἐπιβάλλοντες αὐταῖς ὁρους. Πάν ὅ,τι ἡδυνάμεθα νὰ κερδίσωμεν διὰ τοιαύτης διαγωγῆς ἦτο νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος ἡ Συνθήκη τῆς 2/14 Νοεμβρίου συνεπὲς τῆς ἡμετέρας ἀρνήσεως, καὶ νὰ στερηθῶμεν οὕτω τῆς παραχωρήσεως τῆς Ἐπτανήσου. Ἀπήντησα τῷ Βαρῶνι Βρουνώρ ὅτι δὲν ἡδυνάμεθα δυστυχῶς νὰ ἐλπίζωμεν τὴν ἀκύρωσιν τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου, ἀλλ' αἰτίποτε πεποιθότες εἰς τὰς εὐμεεῖς διαθέσεις τῆς Ῥωσσίας καὶ τοῦ πληρεξουσίου τῆς, εἰς τὰς τῆς Γαλλίας, ὧν παρέσχον ἡμῖν πρόσφατον δαίγμα αἱ πρὸς τὸν Πρίγκηπα de La Tour d'Auvergne δοθῆσαι ὁδηγαί, καὶ εἰς τὰ τῆς Ἀγγλίας, ἧς οὐδόλως ἐδίστασε νὰ εἰσέλθῃ εἰλικρινῶς πρὸς ἐπίτευξιν εὐνοϊκοῦ τινὸς δι' ἡμᾶς συνδυασμοῦ εἰς διαπραγματεύσεις, ὧν τὰ ἀποτελέσματα ἤρξαντο μάλιστα ν' ἀναφαίνονται ἐν τισιν υποσχεθείσαις ἡμῖν παραχωρήσεσι, πεποιθότες. Λέγω, εἰς τὰς διαθέσεις ταύτας, μετὰ θαρρόντος ἐπιστεύομεν ὅτι κατ' οὐδὲν ἔπρεπε νὰ φοβηθῶμεν λέγοντες ἀπροκαλύπτως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τί ἡδυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν καὶ τί ἀπέβαιεν ἡμῖν ἀδύνατον νὰ υπογράψωμεν.

Ὁ Βαρῶν Βρουνώφ ἐπολέμησε τὸν ἐν τῷ ὑμέτερῳ ἔγγραφῳ ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ οὐδετερότης ἐκώλυε τὴν διοικητικὴν

καὶ δικαστικὴν ἔνωσιν τῶν νήσων μετὰ τῶν παρακειμένων νομῶν. Τῷ ἀπήντησα ὅτι ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ ἔνωσις αὕτη ἐν καιρῷ πολέμου ἦτον ἀδύνατος.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ῥωσσίας μὲ συμβουλεύει ἀνεκδοτῶς ὅτι ἀνάγκη εἶναι νὰ μὴ ἡμεθεὶς ἀπαιτητικοί. Πρέπει ν' ἀρκεσθῆτε, μ' ἐπαναλαμβάνει, εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιτυχίαν, πρέπει εὐγνωμόνως ν' ἀποδεχθῆτε τὸν ὅρον τῆς οὐδετερότητος, διότι πρὸ πάντων χάριν ὑμῶν διωμολογήθη οὗτος. Λίαν ἐξεπλάγη πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἐπέδωκεν ὡς πρὸς τὸν περιορισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐνόπλου δυνάμεως ἐν ταῖς νήσοις, καὶ ὑπεσχέθη νὰ ἐπιφέρῃ τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 4. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει αὐτὸν νὰ μοι λέγῃ κατ' ἐπανάληψιν ὅτι διὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιμονῆς ἀδημονεῖ ἡ Ἀγγλία καὶ οὐδόλως πείθεται.

Διαρκούσης τῆς συνεντεύξεώς μου μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ῥωσσίας, ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψίν του ὁ Πρόεδρος τῆς Πρωσσίας ὅστις συμμετέσχε τῆς συνομιλίας. Εἶπε δ' οὗτος ὅτι ἡ Πρωσσία ἐνδιεφέρετο μόνον ὡς πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 4, τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας (ἀπέσχον δὲ νὰ τὸν ἐρωτήσω κατὰ τί ἐνδιεφέρετο εἰς τοῦτο), ἀλλ' ὅτι κατενόει καὶ ἐπεδοκίμαζε τοὺς λόγους, ὑφ' ὧν ὀρμώμεναι αἱ Δυνάμεις ἐζητήσαντο τὰς ἐγγυήσεις τῶν ἐτέρων τῆς Συνθήκης διατάξεων καὶ ἰδίως τῆς οὐδετερότητος, ἥτις ἐφαίνατο αὐτῷ ἀναγκαῖα διὰ τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Αὐστρίας.

Τελευτῶν τὴν μετὰ τοῦ Βαρώνου Βρουνώφ συνομιλίαν μου εἶπον αὐτῷ ὅτι κατὰ τὰς δοθείσας μοι διαταγὰς, ὤφειλαν νὰ συντάξω καὶ ὑποβάλω τοῖς πληρεξουσίοις τῶν τριῶν Δυνάμεων ὑπόμνημα ἐπὶ τῶν ὁδηγίων μου στηριζόμενον, καὶ περιέχον τὰς παρατηρήσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν διατάξεων τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου. Ὁ Πρόεδρος μοι ἀπεκρίθη ὅτι εὐχαρίστως θέλει λάβει καὶ διαβιβάσει αὐτὸ εἰς τὴν Αὐλὴν του.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

24.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δαλιγιάννην.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ, τὴν 3/15 Δεκεμβρίου 1863.

Ὁ Πρίγκηψ de La Tour d' Auvergne, ὃν συνήντησα προχθὲς εἰς τοῦ Προέδρου τῆς Αὐστρίας, μοι εἶπεν ὅτι ἔλαβε τὰς ὁδηγίας τῆς Κυβερνήσεώς του, ὧν τὸ πνεῦμα μοι ἐγνωστοποίησε. Τῷ ἀνῆγγεῖλα ὅτι εἶχον ὡσαύτως νὰ τῷ κάμω ἀνακοίνωσιν τινα περὶ τῶν διαθέσεων τῆς Κυβερνήσεώς μου καὶ συμφωνήσαμεν νὰ μεταβῶ σήμερον παρ' αὐτῷ ὅπως συνομιλήσωμεν. Ἐκ τῆς συνεντεύξεως ταύτης μόλις ἐπέστρεψα.

Ὁ Πρεσβευτὴς παρηκολούθησε μετὰ προδότηλου ἐνδιαφέροντος τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὑμετέρου ἐγγράφου καὶ ἐφάνη ζωηρῶς συναισθανόμενος τὴν ὀρθότητά τιων τῶν ὑμετέρων παρατηρήσεων. Μοι ἀνεκοίνωσε κατόπιν ἐμπιστευτικῶς τὴν διακοίνωσιν ἣν ἔλαβε παρὰ τοῦ Κ. Δρουέν Δὲ Λουί. Ἐν αὐτῇ ἐκτίθεται ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ζητεῖ τὴν τροποποιήσιν τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου, ἀλλ' εὐχαριστεῖται νὰ μὴ μνημονευθῇ ἐν τῇ μετὰ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκῃ τῶν τριῶν Δυνάμεων ὁ ὅρος τῆς οὐδετερότητος καὶ ὁ τῆς κατεδαφίσεως τῶν φρουρίων. Ἐκφράζει δὲ τὴν ἐπιθυμίαν ὁ Κ. Δρουέν Δὲ Λουί νὰ ἴδῃ εὐδοκιμούσας τὰς προσπάθειας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ προσκαλεῖ τὸν Πρίγκηπα de La Tour d' Auvergne ν' ἀποδεχθῇ πάντα συνδυασμὸν σύμφωνα πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν, ἀχωρὶς πάντοτε νὰ παραβλαθῇ τὸ κύρος τῶν διατάξεων τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου.»

Παρατήρησα τῷ Πρίγκηπτι de La Tour ὅτι τὸ ὑμέτερον ἐγγράφον τῆς 21 Νοεμβρίου (3 Δεκεμβρίου) παρῆστατα κατεδείκνυσεν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἰσχυρὰς εἶχεν ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου, ὅτι δὲ, ἐὰν εὐχαριστῆται νὰ μὴ ἐπαναληφθῶσιν οἱ ὅροι αὐτῆς ἐν τῇ μετὰ τῆς Ἑλλάδος προσεχῶς συαφθησομένῃ Συνθήκῃ, ἐπράττε τοῦτο διότι θεωρεῖτο ὅτι ἡ ἀποσιώπησις αὐτῶν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀκύρωσιν. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἐπρεπε νὰ μὴ γίνῃ μνεῖα ἐν τῇ νέᾳ Συνθήκῃ ἐκείνης τῆς 2/14 Νοεμβρίου. Ὁ Πρεσβευτὴς ἐφάνη εὐμενέστατος ὡς πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ μοι εἶπεν ὅτι ἐρρόνει ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ παραλείψωσι τοιαύτην μνεῖαν ἐν τῷ προομίῳ.

Ὁ Πρίγκηψ de La Tour ὑπαινιττόμενος τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ὑμετέρου ἐγγράφου, τὸ ἀφορῶν εἰς τὰ ἄρθρα 4 καὶ 5 μοὶ παρετήρησεν ὅτι ὁ Κ. Δρουέν δὲ λουὶ οὐδὲν τῷ ἔγραψε περὶ τῆς ἐπιθυμίας ταύτης τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Καίτοι δ' ἐφάνη ἀρκετὰ εὐδιάθετος νὰ μὲ ὑποστηρίξῃ ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 4, εἰδείξε διαθέσεις ὅπως ἐναντίας ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 5, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι ἐλυπεῖτο διότι δὲν ἐπέτυχον κἄτι πλεονέκτον ὑπὲρ τῶν Καθολικῶν. Θεωρῶν ὅτι ὁ Πρίγκηψ de La Tour εἶναι ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἄλλων ζητημάτων, δὲν ἠθέλησα νὰ τὸν ψυχράνω ἐπιμένων πολὺ ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου, τοσοῦτον μᾶλλον καθόσον μεγάλως φαίνεται κλίνων ἵνα ἡ Γαλλία προστατεύῃ τὸν Καθολικισμόν. Παρετήρησα ὁμῶς τῷ Λόρδω Ῥώσσελ κατ' ἐπανάληψιν ὅτι ἀφοῦ τὸ πρωτόκολλον εἰς δ παραπέμπει τὸ ἄρθρον 5 ἐγένετο ἀνευ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος, ἤτο πάντῃ περιττὸν νὰ συμμετάσχη αὕτη πράξεως δι' ἧς διατάξεις τινὲς τοῦ πρωτοκόλλου ἐκείνου ἐξετείνοντο καὶ ἐπὶ τῶν Ἰονίων νήσων. Ἦρκει πρὸς τοῦτο, κατ' ἐμὴν κρίσιν, ἡ ἐν τῇ Συνθήκῃ τῆς 2/14 Νοεμβρίου μνεία. Ἀλλ' ὅπως ἔγραφον ὑμῖν ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 21 ἀναφορᾷ μου (α) ἀπὸ τὴν Γαλλίαν ἐξαρτᾶται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου, ἐπειδὴ δ' ὁ Πρίγκηψ de La Tour οὐδόπως εἶναι διατεθειμένος νὰ συστήσῃ τῇ Κυβερνήσει του τὴν ἀπάλειψιν τοῦ εἰρημένου ἄρθρου, ὀφείλομεν νὰ ἐνεργήσωμεν ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεώς του δι' ἄλλης ὁδοῦ.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

25.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

EN AONAINΩ, τὴν 4/16 Δεκεμβρίου 1863.

Ἀνθήγγεila ὑμῖν διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 21, 23 καὶ 24 ἐκθέσεών μου (β) ὅτι ἀνέγων ἐμπιστευτικῶς τοῖς Πληρεξουσίοις τῶν τριῶν δυνάμεων τὸ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου (3 Δεκεμβρίου) ὑμέτερον ἐγγράφον καὶ ὅτι εἶπον αὐτοῖς ὅτι προητοίμαζον κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεώς μου ἐν ὑπόμνημα ὅπως κοινοποιηθῇ αὐτοῖς ὡς πρὸς τὰς διατάξεις τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου.

Ἐπεχείρησα σήμερον τῷ Λόρδω Ῥώσσελ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑπόμνημα συνοδευόμενον μ' ἐπιστολήν μου, ἐτομάζω δ' ἑτέρα αὐτοῦ ἀντίγραφα ἵνα τὰ διαβιδάσω κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς τοὺς Πρίσβεις τῆς Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας.

Πρὸς σύνταξιν τοῦ ὑπομνήματος τούτου οὐδὲν ἄλλο ἐπραξα ἢ νὰ ἐκλέξω καὶ συναρμολογήσω τὰ διάφορα περὶ τῶν ὑμετέρων ὁδηγιῶν.

Ἀντίγραφον αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπιστολῆς δι' ἧς συνωδεύετο λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ διαβιδάσω ὑμῖν ὧδε.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

26.

(Συνημμένον ἀριθ. 25.)

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν Κόμητα Ῥώσσελ

» Βαρῶνα Βρουνώφ.

» Πρίγκηπα de la Tour d'Auvergne

Ἐν Λονδίῳ τὴν 4/16 Δεκεμβρίου 1863.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ διαβιδάσω ὧδε τῇ ὑμετέρῃ ἐξοχότητι ὑπόμνημα περιέχον τοὺς λόγους δι' οὓς ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀντικροῦει τοὺς ὅρους εἰς οὓς ὑπῆχθη, ἡ ἔνωσις τῶν Ἰονίων Νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ἐν Λονδίῳ, τὴν 14 Νοεμβρίου, συνομολογηθείσης Συνθήκης μεταξὺ τῶν Αὐλῶν τῆς Αὐστρίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

(α) Ὅρα αὐτὴν ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 21.

(β) Ὅρα αὐτὰς ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 21, 23 καὶ 24.